

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Osallistamisesta osallistumiseen

Miten taide- ja kulttuuritoiminnan järjestäjät voisivat paremmin ottaa huomioon vailla työ- ja koulutuspaikkaa olevat nuoret miehet?

Hanna-Mari Mykkänen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

210 op

4/2019

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Hanna-Mari Mykkänen

Opinnäytetyön nimi: Osallistamisesta osallistumiseen. Miten taide- ja kulttuuritoiminnan järjestäjät voisivat paremmin ottaa huomioon vailla työ- ja koulutuspaikkaa olevat nuoret miehet?

Sivumäärä: 69 ja 9 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Anna Pikala

Työn tilaaja(t): Miesten vuoro hanke / Marjo Kolehmainen

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, miten vailla työ- ja koulutuspaikkaa olevia 18–29-vuotiaita miehiä saataisiin osallistumaan kulttuuritoimintaan sekä tuottamaan kulttuurisisältöjä. Kohderyhmä ei ole työssä, koulutuksessa tai varusmiespalveluksessa ja sen vuoksi ei ole selkeää reittiä, jonka kautta nämä nuoret tavoitettaisiin helposti. Etenkin nuorten miesten tavoittaminen nousi opinnäytetyön kehittämistyössä keskeiseksi.

Työn tilaajana toimi Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen saanut, vuoden mittainen Miesten vuoro-hanke, joka alkoi 1.10.2018 ja päättyi 31.12.2019. Hanketta hallinnoiva Humanistinen Ammattikorkeakoulu toimii yhteistyössä Jyväskylässä ja Turussa toimivien nuoriso- ja kulttuuripalveluita tuottavien toimijoiden kanssa. Miesten vuoro -hankkeen tarkoituksena on järjestää matalan kynnyksen taide- ja kulttuuritoimintaa 15–29-vuotiaille NEET-miehille. Termi NEET, ”not in employment, education or training”, on neutraalimpi ilmaus kuin siihen usein rinnastettu ulkopuolisuuteen viittava käsite ”syrjäytynyt”. Syrjäytymisestä on lähivuosina käyty vilkasta julkista keskustelua. Se on herättänyt huolta niin yksilöiden hyvinvoinnin kuin kansantalouden ja yleisen turvallisuudenkin näkökulmasta.

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten miesten on tutkittu olevan kaikkein epäaktiivisimpia kulttuurisisältöjen kuluttajina. Koska taide- ja kulttuuritoiminnan hyvinvointivaikutuksista sosiaali- ja hyvinvointityössä ollaan viimeaikoina saatu paljon positiivisia tuloksia, sitä pyritään hyödyntämään myös syrjäytymisen ehkäisyssä. Syrjäytymiseen liittyy usein mielensterveys- tai päihdeongelmia ja lisäksi ennakkoluulot taidetta ja kulttuuria kohtaan saattavat olla voimakkaita, joten kulttuuritoimintaan innostaminen saattaa olla hankalaa. Tästä syystä opinnäytetyön toiseksi keskeiseksi teemaksi nousi nuorten tavoittamisen lisäksi tutkia, miten nuoret saataisiin innostumaan toimintaan osallistumiseen.

Kehittämistutkimus oli laadultaan kvalitatiivinen. Sitä varten haastateltiin viittä kohderyhmään kuuluvaa miestä, kahta nuorten kanssa työskentelevää kulttuurialan asiantuntijaa sekä yhtä markkinointialan asiantuntijaa. Tutkimuksen keskeisimpiä havaintoja olivat, että parhaiten nuoret tavoittaa käyttämällä jo olemassa olevia verkostoja ja pyrkimällä selvittämään mahdollisimman tarkasti, mitä he itse haluavat toiminnalta. Tällä tavoin toimija pystyy kohdentamaan viestintänsä oikein.

Muita olennaisia tuloksia olivat, että kohderyhmälle toimintaa järjestettäessä erityisen tärkeää on rakentaa ja ylläpitää nuoren luottamusta sekä lähteä nuorten yksilölliseltä mukavuusalueelta. Toiminnassa tärkeimmiksi asioiksi nousivat nuoria kiinnostava sisältö, rajattu ikäjakauma sekä kohderyhmän tunteva ja tilannetajuinen ohjaaja. Selvisi, että luottamus rakentuu portaittain ja jo viestinnässä ja markkinoinnissa on osoitettava kunnioitusta sekä nuorten maailman ymmärtämistä. Tutkimusaineiston pohjalta koottiin Checklist-työkalu, jonka kysymyksiin vastaamalla ja vinkkejä seuraamalla toimintaa tälle kohderyhmälle järjestävä toimija voi kehittää toimintansa sisältöä sekä viestintää. Työkalusta on olemassa verkkoversio sekä tulostettava versio.

Asiasanat: kulttuuri, taidemenetelmät, osallistaminen, innostaminen, NEET, syrjäytyminen, viestintä

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Hanna-Mari Mykkänen

Title: Organising art and culture activities: how to better serve young men not in employment, education or training?

Number of Pages: 69 and 9 attachment pages

Supervisor(s): Anna Pikala

Subscriber(s): Miesten vuoro / Marjo Kolehmainen

The objective of this thesis was to study how to reach men aged 18–29 years who are not in employment, education or training and activate them to participate in art and culture activities. Participation would mean both consuming and producing guided artistic and cultural content. Contacting these young men is difficult as they tend not to participate in any arranged activities. Thus especially reaching the young men became essential in the study.

The subscriber of this thesis was a project called Miesten vuoro, "Men's turn", which started in the beginning of October 2018 and concludes at the end of December 2019. The project was funded by the Finnish Ministry of Education and Culture and operates in Turku and Jyväskylä. HUMAK University of Applied Sciences is the leading operator in the project and co-operates with several actors that work in the fields of youth work and culture. The project organises low threshold activities that use art and culture as a means to connect with men aged 15–29 years not in employment, education or training, with the hope of eventually helping them participate in society. The term NEET, "not in employment, education or training", is used as a more neutral term to the expressions "social exclusion" or "marginalization". In recent years the socially excluded have been the subject of intense public discussion in Finland. Topics range from wellbeing of the individuals to public safety concerns and the economic costs imposed on society by the marginalized youth.

Previous research has found the socially excluded young men to be the least active group to produce or consume art and culture content. However, as research shows art and culture are beneficial for health and wellbeing they have been used in social work to reduce social exclusion. Getting the NEET men enthusiastic about such activities may not be easy, though. One reason is that social exclusion often includes mental issues or substance abuse which might make it difficult for an individual to get motivated. There might also be prejudice towards the concept of art and culture within the NEET men. Thus, in addition to studying how to reach the target group it became important to research how the men could be motivated to participate.

This thesis is a qualitative study. As research methods the study used target group and specialist interviews. The interviewed men in the target group were ages of 19–28. Two of the specialists have experience of working with the target group as well as working with art methods. The third, marketing specialist, has also worked within the cultural field.

One of the central observations of the study was that to best reach this target group an activity organiser should contact other organisers who already work with the targeted youth. Another important discovery was that the organiser should try to find out what the young want. This way it is possible to focus and target the marketing and communications efficiently. Another key result was that it is essential to build and maintain trust, as well as to start from the comfort zone of the individual. According to the findings, it is important to show respect and build trust through trying to understand the world of the NEET men. On activity level the most important factors were: interesting contents and grouping different ages. Also the instructor should be experienced in working with the target group and have good situational awareness. The final product of the study is a Checklist tool for any organiser trying to reach NEET youth between 15–29. By answering the set questions and considering the given tips it is possible to improve art and culture activities considerably.

Keywords: culture, art methods, exclusion, inclusion, NEET, marketing, communication

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO.....	6
2 NUORET MIEHET YHTEISKUNNASSAMME	11
2.1 Pojat + taide = vaikea yhtälö?	12
2.2 Yhteiskunta jakautuu hyvinvoiviin ja ulkopuolelle jääviin	14
3 KULTTUURISTA OSALLISUUTTA JA HYVINVOINTIA	18
3.1 Tavoitteellista nuorisotyötä – luovia menetelmiä ja osallisuutta.....	19
3.2 Kulttuuritoimijat nuorisotoiminnan tuottajina.....	21
3.3 Toiminnan kohderyhmänä NEET-nuoret: huomioiminen ja tavoittaminen	22
4 TEORIASTA KÄYTÄNTÖÖN: NUOREN KOHTAAMINEN.....	26
4.1 Case: Miesten Vuoro-hanke	27
4.2 NEET-ilmiö	28
4.3 Nuoret miehet kulttuurin kuluttajina ja sisällöntuottajina.....	30
5 MENETELMÄT	33
5.1 Nuorten miesten haastattelut.....	33
5.2 Markkinointiasiantuntijan haastattelu	36
5.3 Kulttuuritoiminnan ja nuorisotyön asiantuntijoiden haastattelut	37
5.4 Aineiston analysointi.....	38
6 TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI	40
6.1 Luottamuksen syntyminen ja säilyminen on erittäin tärkeää ja vaatii aikaa.....	40
6.2 Toiminta sitouttaa ja innostaa, kun ideat ja toiveet lähtevät itsestä.....	42
6.3 Leppoisa lähestyminen toimii parhaiten	43
6.4 Toiminnan kasvot: Ohjaajan rooli on keskeinen.....	49
6.5 Markkinoinnin ja viestinnän on oltava uskottavaa nuorelle.....	52
7 TUOTOKSENA CHECKLIST -VINKKILISTA.....	57
7.1 Checklist -työkalu toimintaa NEET-nuorille järjestävälle	57
7.2 Kehitysehdotukset tilaajalle	60
8 LOPUKSI.....	65
8.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen.....	65
8.2 Tutkimuksen eettisyys, validiteetti ja reliabiliteetti	66

8.3 Tilaajan palaute ja levittämissuunnitelma	68
8.4 Loppusanat.....	69
LÄHTEET	71
LIITTEET	79

1 JOHDANTO

Poikia saapui, monen ikäisiä. Ohjeita ei ollut, miten pitäisi kerhon toiminta aloittaa ja sitä jatkaa. Välineinä olivat Joka Pojan laulukirjat ja lehtisahat, muutama puukko, pistopuikko ja viila. Isommista pojista valitsin ryhmänjohtajat. Nimiluettelot ja mahdolliset muut tiedot kirjasin muistiin. Oivalsin, että toiminnassa saattoi soveltaa ryhmämenetelmää ennen muuta askartelussa. Laulut laulettiin yhdessä. Alku- ja päätösluvut luin jostain hartauskirjasta. (Nuoperi 2017b.)

Kun nuorisotyö Suomessa 1800-luvun lopulla alkoi, nuorison vapaa-ajankasvatuksesta huolehtivat pääasiassa kristilliset nuorisojärjestöt, partio ja raittiusliikkeet (Nuorisotiedon kirjasto 2018). Vaikuttaa siltä, että toiminta oli, kuten edellisestä lainauksestakin voisi päätellä, fyysistä toimintaa ja käsillä tekemistä (Nuoperi 2017a; 2017b; 2017c). Nuoperin (2017b) julkaisemasta, yllämainitusta Pekka Suhosen kirjoittamasta lyhyestä muistelmasta vuonna 1930 tulee ilmi se, että poikatoiminnassa sovellettiin luontevasti erilaisia taiteen ja kulttuurin menetelmiä. Yleisesti se kuitenkin painottui enemmän liikuntaan, retkeilytaitoihin sekä partiotoimintaan (Salmensaari 1921, 326).

Nuoriin sekä nuoruuteen ilmiönä alettiin kiinnittää enemmän huomiota 1800-luvun ja 1900-luvun taitteessa (Aapola & Kaarninen 2003, 10). *Nuori* on Yhdistyneiden kansakuntien (Pihlajamaa 2017) mukaan 15–24-vuotias, kun taas Nuorisolain (Asetus nuorisolaista 1285/2016, 3§) mukaan nuoruus päättyy vasta 29-vuotiaana. Tässä opinnäytetyössä käsittelen pääasiassa 15–29-vuotiaita ja kehittämistyöni rajautuu 18–29-vuotiaisiin.

Nuorisotyö alkoi vakiintua Suomessa erilaisten kerhojen ja nuorisokahviloiden muodossa 1900-luvun alkupuolella. Tarkoituksena oli saada etenkin nuoret miehet pois kaduilta ”norkoilemasta”, jotta vältettäisiin muun muassa tylsistymisen ja turhautumisen aiheuttama väkivalta. (Ilves 1998, 47.) Näkisin, että sadassa vuodessa moni asia on muuttunut ja monilla nuorilla on useitakin erilaisia harrastuksia koodaamisesta kutomiseen ja perinteisempiin liikuntahar-

rastuksiin. Pohjoismaissa puhutaan kuitenkin nuorten toimeettomuuden aiheuttamasta pahoinvoinnista sekä – valitettavasti – myös väkivallasta (Jansson 2019; Korkman 2018). Työn, koulutuksen ja varusmiespalveluksen puolesta syrjässä olevia henkilöitä kutsutaan usein termillä *NEET* – “Not in Employment, Education or Training”. Se on termi, jota käytetään usein sanan *syrjäytynyt* sijaan, koska se on ilmauksena neutraalimpi. (Salonen 2017; Mäntymaa 2017.) Etenkin nuorten miesten syrjäytyminen on herättänyt huolta niin yksilöiden hyvinvoinnin (esim. Gretschel & Myllyniemi 2017; Jansson 2019) kuin kansantalouden (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 9) ja yleisen turvallisuudenkin (Korkman 2018) näkökulmasta. Lähivuosina aiheesta on käyty vilkasta julkista keskustelua (esim. Vallander 2018; Tyynysiemi 2012).

Erilaisia syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettuja hankkeita ovat rahoittaneet esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Sosiaali- ja terveysministeriö vuonna 2018 yli 30 miljoonalla eurolla. Hankkeet ovat useimmiten pieniä ja paikallisia. Osa niistä hyödyntää taidemenetelmiä. (Ali-Hokka 2018.) Kulttuurin ja taiteen vaikutuksia on viime vuosina tutkittu paljon ja niiden on todettu vaikuttavan positiivisesti ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen (Laitinen 2017). Ne lisäävät yhteisöllisyyttä ja niiden avulla voidaan käsitellä syvempiä aiheita kuin normaalisti arkisessa kanssakäymisessä (Rajamäki 2016).

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoima Miesten vuoro -hanke, joka toteutetaan Turussa ja Jyväskylässä. Se käynnistyi syksyllä 2018 ja sen pääasiallinen tavoite on saada osallistettua 15–29-vuotiaita vailla työ- ja koulutuspaikkaa olevia miehiä mukaan taide- ja kulttuuritoimintaan (Kolehmainen 2019). Aiemmat tutkimukset viittaavat siihen, että etenkin syrjässä asuvat, vähän koulutetut nuoret miehet kuluttavat huomattavasti vähemmän taide- ja kulttuuripalveluita kuin esimerkiksi keskikaupungilla asuvat naiset, lapsettomat, keski-ikäiset ja korkeasti koulutetut. Kulttuurin kuluttamiseen on todettu vaikuttavan jonkin verran myös ammattiala, tulotaso, etninen tausta sekä ikä. (Lindholm 2015, 24.) Tästä syystä opinnäytetyöni tutkimuksen tavoitteeksi muotoutui tutkia, millainen kulttuuritoiminta voisi kiinnostaa 18–29-vuotiaita NEET-miehiä ja etenkin, miten heidät voitaisiin tavoit-

taa toiminnan pariin. Erityisesti kohderyhmän tavoittaminen voi olla haastavaa (Gretschel & Myllyniemi 2017; Roslöf 2018) ja siksi tutkimus painottuu viestintään ja markkinointiin sekä kohderyhmän näkökulman ymmärtämiseen.

Työssäni pyrin saamaan vastauksen seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

“Millainen taide- ja kulttuuritoiminta innostaa nuoria vailla työ- ja opiskelupaikkaa olevia miehiä osallistumaan?” sekä tarkentavaan kysymykseen: *“Miten taide- ja kulttuurialan palveluntarjoajat voisivat paremmin ottaa huomioon nuoret miehet kohderyhmänä toimintansa ja sen markkinoimisen suunnittelussa?”*

Tutkimuksessani käytän menetelminä kohderyhmään kuuluvien miesten, markkinointiasiantuntijan sekä kulttuurialan ammattilaisten haastatteluita. Lopputuotos, jonka tilaaja saa, on työkalu toiminnan sisällön sekä markkinoinnin ja viestinnän suunnittelemisen tueksi.

Opinnäytetyöni ensimmäisessä osiossa, eli luvuissa 2–4 avaan tietoperustan avulla tarvetta tutkimukselle ja etsin jo olemassa olevaa tietoa aiheeseen liittyen. Tietoperustaa selkeyttääkseni olen luonut hahmotelman (Kuvio 1) sen rakenteesta. Lähden tarkastelemaan aihetta makrotasolta – eli yhteiskunnalliselta tasolta – mikrotasolle kohti yksilön näkökulmaa. Olen huomannut, että suomalaisen nuorisoon liittyvän kulttuurin ilmiöitä tutkiessa on hyvä lähtökohtaisesti ottaa huomioon, että taustalla vaikuttavat etenkin länsimainen ja suomalainen kulttuuri. Mielestäni kuitenkin oleellisinta tätä opinnäytetyötä ajatellen on erityisesti poikakulttuurin tarkastelu, enkä sen vuoksi nyt lähesty kulttuuria juuri muista näkökulmista. Poikakulttuurilla viitataan muun muassa siihen, miten pojista suomalaisessa yhteiskunnassa puhutaan ja millainen tausta ilmiöllä on. Lukija voi seurata kolmion etenemistä myös tietoperustan lukujen alussa olevien kuviodien avulla.

Kuvio 1: Opinnäytetyön rakenne. NEET-nuoret: osallistamisesta osallistumiseen

Kolmiota luetaan ylhäältä alaspäin. Kuvaan koko ilmiötä kärjellään seisovana kolmiona havainnollistaakseni sen, miten näkemykseni mukaan yhteiskunnan ylätasolla tehdyt päätökset vaikuttavat laajalti kaikkeen yksilöä ohjaavaan toimintaan. Toisaalta näkisin, että yhteiskunta toimii yksilöidensä varassa. Sen vuoksi vaikutukset kulkevat molempiin suuntiin, mitä kuvaavat kolmion sivuilla olevat nuolet. Vasemmalla sivulla alaspäin kulkeva nuoli kuvaa järjestelmän korkeimmilta portailta yksilöä kohti kulkevia osallistamisen ja innostamisen teemoja. Osallistamiseen ja innostamiseen pyrkivän toiminnan tavoitteena on saada aikaan yksilön innostuminen ja osallistuminen sekä lopulta vaikuttamisen halu, mikä näkyy oikealla kyljellä kulkevassa nuolessa. Esittelen Miesten vuoro -hankkeen tarkemmin vasta neljännessä luvussa, koska se sijaitsee kolmiossa lähempänä yksilön tasoa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2017) mukaan *osallisuuden* voidaan katsoa olevan ulkopuolelle jäämisen vastakohta. Sen mittaaminen on hankalaa, sillä se nähdään yleisesti ottaen enemmän tunteena tai kokemuksena kuulumisesta johonkin. Ihminen voi kokea osallisuutta esimerkiksi järjestötoimintaan tai harrastus-, opiskelu- tai työyhteisöön kuulumisesta. Osallisuutta tunteakseen ihminen yleensä kokee voivansa vaikuttaa sekä olevansa arvostettu, luotettu ja tasavertainen muiden kanssa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017.) Iso-la ym. (2017, 10) kirjoittavat että “osallisuus on myös olemista ja kiinnittymistä niihin voimavaroihin, joita toimintaan tarvitaan”. Lindholmin (2015, 60–61) mukaan osallisuus on askelta osallistumista pidemmällä vaikuttamisessa ja toimijuudessa.

Opinnäytetyön jälkimmäinen osio koostuu tutkimuksesta, lopputuotteen esittelystä ja yhteenvedosta. Viidennessä luvussa kerron käyttämistäni tutkimus- sekä analysointimenetelmistä. Käyttämäni tutkimusmenetelmät ovat kyselyhaastattelu sekä puolistrukturoitu haastattelu. Analysointiin käytän luokittelua ja käsitteistämistä. Kuudennessa luvussa kerron saamistani tuloksista ja analysoin niitä. Seitsemännessä luvussa esittelen tilaajan toiveen ja tulosteni perusteella muodostuneen lopputuotteen sekä annan tilaajalle kehitysehdotuksia. Opinnäytetyön päättää kahdeksas luku, jossa teen yhteenvedon opinnäytetyön onnistumisista ja kehittämiskohteista. Työn lopussa on liitteenä kyselyhaastattelupohja, asiantuntijahaastattelupohjat sekä lopputuotos.

2 NUORET MIEHET YHTEISKUNNASSAMME

Kuvio 2: Luvun 2 aihe ja kappaleet

Tämä luku kuvaa esittelemäni kolmion ylimpiä kerroksia (Kuvio 2): poikakulttuuria ja yhteiskunnallista tasoa. Se käsittelee nuorten työ- ja koulutuspaikkaa vailla olevien miesten asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa sekä sitä, miten aihetta julkisessa keskustelussa käsitellään. Aluksi kuitenkin pohjustan aihetta avaamalla poikakulttuurin juuria suomalaisen kulttuurin kautta. Mielestäni on tärkeää ymmärtää ilmiön taustaa ja historiaa, jotta voidaan yrittää lähteä hahmottelemaan nykymiehen maailmaa. Tämän jälkeen avaan aiheesta käytävää julkista keskustelua.

2.1 Pojat + taide = vaikea yhtälö?

Kapeasti katsottuna *kulttuurin* voidaan nähdä rajoittuvan lähinnä korkeakulttuuriin ja taiteeseen, mutta laajimmillaan kulttuurin voidaan katsoa kattavan kaiken ihmisyyteen liittyvän toiminnan (Honkala & Laitinen 2017). Kulttuuri on sidoksissa historiaan ja menneisiin sukupolviin – ja luomme luovalla toiminnallamme uutta jatkuvasti. Se myös vaikuttaa identiteettimme muodostumiseen. (Edu.fi 2018.) Taide mielletään osaksi kulttuuria, mutta on kenties vielä sitäkin vaikeampi määritellä; kysymyksen voidaan nähdä olevan luonteeltaan filosofinen (Rantala-Korhonen 2016). Seuraava määritelmä löytyi Wikipediasta:

Se koostuu erilaisten elementtien tarkoituksellisen järjestelyn tuloksista ja prosesseista, joilla pyritään vaikuttamaan tunteisiin tai ajatteluun subjektiivisella tasolla. Taide on ilmaisun, viestinnän, kannanoton ja mielihyvän tuottamisen väline. (Wikipedia 2019.)

Suomen Kulttuurirahaston tekemän tutkimuksen (2013) mukaan naiset harrastavat taidetta ja kulttuuria jonkin verran miehiä enemmän. Naisilla korostui hieman miehiä useammin muun muassa taiteen hyvinvointiin, yhteydentunteeseen, tunteisiin sekä esteettisiin elämyksiin liittyvät tehtävät. Taiteen kuluttamisen esteeksi miehillä nousi useammin se, että heitä kiinnostavaa tarjontaa ei ollut tai kiinnostusta kulttuuria kohtaan ei ylipäätään löytynyt. (Suomen Kulttuurirahasto 2013.) Uskon, että on mahdollista, että naisia kiinnostavaa taidetta tuotetaan enemmän juuri sen vuoksi, että he kuluttavat sitä enemmän.

Perinteisen sanontamme mukaan “suomalainen mies ei puhu eikä pussaa”, mikä viitannee siihen, että hellien tunteiden ilmaisu tai tunteminen on heiltä kiellettyä – tai koetaan vähintäänkin epämiehekkääksi. Tampereen yliopiston Nais-tutkimuksen laitoksella sukupuolittuneisuutta tutkiva Arto Jokinen toteaa, että moni asia on muuttunut jo 1990-luvulta lähtien eikä miehen malli ole enää täysin samanlainen. Esimerkkinä hän mainitsee feminismin myötä muuttuneen sukupuolisen tasa-arvon nousun esimerkiksi perheissä ja isän läsnäolevyyden roolissa. Hän näkee muutoksen mahdollisena ja toisaalta ymmärtää, että samassa henkilössä on eri tilanteissa useita puolia. (Sipilä 2003.)

Samalla, kun esiin ovat nousseet erilaiset naisten oikeuksia ajavat liikkeet, kuten feminismi ja #MeToo -kampanja, nostavat päätään myös miesten oikeuksien puolesta taistelevat ryhmittymät (Sannikka 2015). Feminismi on naisten oikeuksia vahvistaessaan tullut samalla antaneeksi miehille uudenlaisia mahdollisuuksia olla mies. Muutos näkyy etenkin työelämässä sekä parisuhteissa. Muutos on hidasta, eivätkä kaikki miehet välttämättä ole pysyneet muutoksessa mukana. Koulutustaso ja sosialisatioympäristö vaikuttavat paljon siihen, miten jäykkä miehen malli yksilöllä on. (Vilpponen 2016.)

Tanssitaiteen tohtori Isto Turpeinen (Horila 2015) on sitä mieltä, että vieläkin vallitsee ajatus siitä, että poikien pitäisi harrastaa ns. miehisiä lajeja kuten joukkueurheilua. Lapsille ja nuorille tarjottuun taiteen perusopetukseen osallistuvista vain noin viidennes on poikia. Turpeisen mukaan herkempiä lajeja harrastavat pojat joutuvat edelleen arvostelun kohteeksi. Sosiaalinen paine on suurta ja määrittävät tekemistä paljonkin. Turpeinen toteaa, että pojat saattavat pelätä erottuvansa liikaa muista ja leimautuvansa haitallisesti. Hänen mielestään suurimpia vaikuttimia ovat vanhempien sekä kaveripiirin asenteet. (Horila 2015.) Lähiaikoina erilaiset pojille ja nuorille miehille suunnatut tanssi- ja teatteriharrastukset – sekä sukupuolineutraalit harrastukset – ovat olleet esillä julkisessakin keskustelussa (Samola 2019; Niinistö 2018). Vaikuttaisi mielestäni siltä, että tämänhetkiseen poikakulttuuriin luovasti yhdistetyt taide- ja liikuntaharrastukset ovat herättäneet poikien kiinnostusta. Esimerkiksi suuren suosion saanut Fortnite-nimiseen ammuskelupeliin perustuva Fortnite-tanssi on kerännyt pariinsa enemmän poikia kuin tyttöjä (Samola 2019).

Poikia kohderyhmänä tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon, että jokainen on yksilö, eikä yhtä mallia voida soveltaa kaikkiin. Esimerkiksi tutkimuksissa käytettävät yleistyksiset johtavat helposti siihen, että yksittäinen poika jää koko tutkittavan poikamassan jalkoihin ja tulee verratuksi muihin, täysin erilaisiin yksilöihin. (Lunabba 2018, 104–107.) Sukupuolista keskusteltaessa ja niitä tutkittaessa ollaan eri aikoina käytetty muun muassa käsitteitä sukupuolineutraalius, sukupuolivastuullisuus ja sukupuolisensitiivisyys. Kaksi jälkimmäistä eivät kielä sukupuolen merkitystä, mutta huomioivat vastuun sukupuolioletusten ja -

stereotyyppioiden – sekä niihin liittyvien odotusten – tunnistamisesta. (Huuki & Kivijärvi & Lunabba 2018, 11.)

2.2 Yhteiskunta jakautuu hyvinvoiviin ja ulkopuolelle jääviin

Nuoret, “parhaassa työiässään olevat” miehet, ovat suurin syrjäytymisvaaraan luokiteltu ihmisryhmä Suomessa (STT 2018). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2018a; 2018b) nettisivuilla kuvaillaan *syrjäytymisen* tarkoittavan ulkopuoliseksi jäämistä yhteisöllisestä toiminnasta sekä sosiaalista, taloudellista ja terveydellistä eriarvoisuutta. Tällöin henkilö jää ulkopuoliseksi yhteiskunnan järjestelmässä pääasiassa työn tai koulutuksen osalta. Termiin kytkeytyy usein myös muita ongelmia, kuten velkaantumista, päihteidenkäyttöä tai mielenterveysongelmia. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018a; 2018b.) Termin käytön voidaan katsoa olevan melko latautunut ja sen käyttäminen voi olla nuoria kohtaan jopa syyllistävää (Salonen 2017).

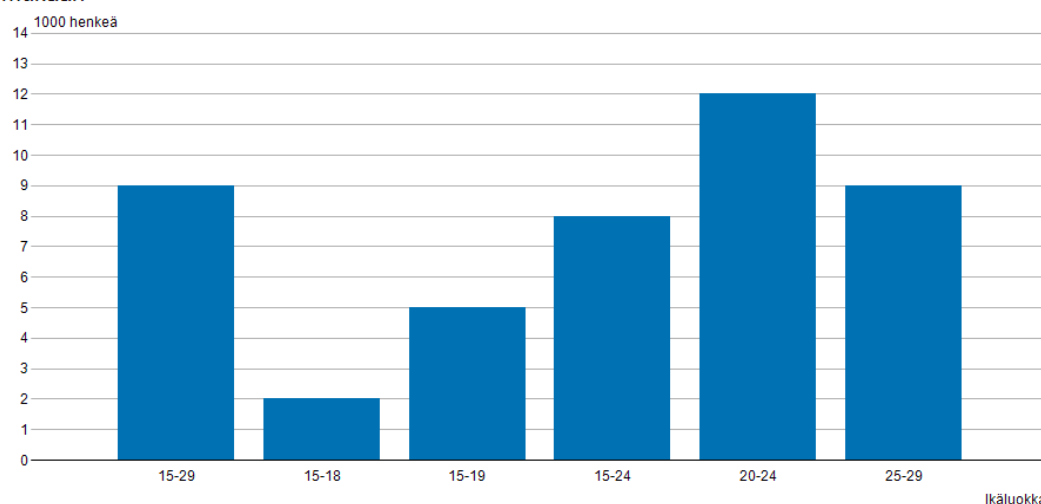
Valtiontalouden tarkastusviraston (2007, 7–9) tarkastuskertomuksessa todetaan, että syrjäytyminen saattaa joissain yhteyksissä olla terminä leimaava. Toisaalta termin käytön ongelmallisuuden todetaan olevan toissijaista “ylätason” kannalta, mikäli toiminta tehoaa. Koska asiaan paneudutaan paremmin käytännön tasolla nuorten kanssa työskenneltäessä, sitä ei nähdä päätöksentekoon olennaisesti vaikuttavana tekijänä. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 7–9.)

Palola, Hannikainen-Ingman ja Karjalainen (2012, 312–313) ovat sitä mieltä, että syrjäytymisestä voidaan puhua vasta, kun nuorella ei ole enää kiinnostusta osallistua toimintaan tai hänen elämässään ei ole minkäänlaista kiintopistettä. He toteavat, että palvelujärjestelmän tulisi toimia siten, että se löytäisi tällaiset nuoret ja tukisi heitä parhaalla mahdollisella tavalla. Mikäli näin ei tapahdu, voitaisiin heidän mukaansa syrjäytymisen sijaan puhua syrjäyttämisestä. (Palola, Hannikainen-Ingman, Karjalainen 2012, 312–313.) Usein laajemmassa syrjäytymiskeskustelussa näkökulma on poliittinen tai taloudellinen, joten yksilö

jää helposti “yhteisen edun” jalkoihin, jolloin tarve valjastaa syrjäytynyt takaisin ajamaan yhteisön hyötyä voi mennä yksilön oman hyvinvoinnin edelle (Perttula 2015, 46, 51–52).

Etenkin nuorten miesten syrjäytyminen on ollut pinnalla viime aikoina. Tilastokeskuksen sivuilla olevasta tietokantataulusta hakemalla selviää, että vuonna 2018 koko 15–29-vuotiaiden ikäluokasta 8,6% oli sellaisia miehiä, jotka eivät olleet työssä, koulutuksessa tai varusmiespalveluksessa (Kuvio 3). 20–24-vuotiaiden luku oli kaikkein korkein, noin 12 %, mutta paria vuotta vanhemmilla prosenttiluku on jo huomattavasti pienempi. (Tilastokeskus 2018.)

009 -- Nuorten 15-29-vuotiaiden osallistuminen työmarkkinoille ja koulutukseen sukupuolen ja iän mukaan

Kuvio 3: Ei työssä, koulutuksessa tai varusmiespalveluksessa olevien 15–29-vuotiaiden miesten määrä vuonna 2018 (Tilastokeskus 2018).

Helsingin Sanomissa helmikuussa 2019 julkaistu artikkeli “Syrjässä olevien nuorten osuus vähentynyt” (Liiten 2019) kertoo tilanteen parantuneen. Vuonna 2016 OECD:n tekemän koulutusvertailun mukaan samalla, kun monissa muissa maissa syrjässä olevien nuorten miesten määrä oli laskenut, Suomessa se oli kasvanut. Viimeaikaisilla toimilla ollaan Tilastokeskuksen tekemien tutkimusten mukaan kuitenkin onnistuttu pienentämään työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien miesten määrää 16,6 prosentista 11,7 prosenttiin. (Liiten 2019.)

Toisaalta näkisin, että tämä voi myös olla seurausta esimerkiksi aktiivimallin (ks. TE-palvelut 2019) käyttöönotosta. Palkansaajien tutkimuslaitoksen tekemässä tutkimuksessa selvisi, että osa etenkin 25–35-vuotiaista miehistä on ajautunut täysin työvoiman ulkopuolelle eikä näy tilastoissa edes työttöminä (Kellman 2018; Vallander 2018).

Palola, Hannikainen-Ingman ja Karjalainen (2012, 312) kirjoittavat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisussaan, etteivät nykyiset menetelmät – taloudellinen uhkailu ja pakottaminen mukaan lukien – vaikuta toimivilta ratkaisuilta. Myös heidän haastattelemansa sosiaalityöntekijät toteavat päätösten olevan ajatusmalliltaan “keskiluokkaisia” eivätkä välttämättä sovi jokaiseen elämäntilanteeseen. Tämä hyvää tarkoittava ajatusmalli johtaakin pahimmassa tapauksessa voimakkaampaan syrjäytymiseen sen vuoksi, että liikkumavaraa tilanteen parantamiseen rajoitetaan muun muassa tiukemmalla byrokratialla. (Palola, Hannikainen-Ingman, Karjalainen 2012, 312.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2018c) sivulla kerrotaan suomalaisten yleisen hyvinvoinnin sekä terveyden pääasiassa parantuvan jatkuvasti. Heti perään kuitenkin todetaan, että tämä ei koske kaikkia ihmisiä, vaan hyvinvoinnin eriarvoistuva jakautuminen on aiempaa voimakkaampaa. Sosiaalisen eriarvoisuuden mainitaan muun muassa olevan yksi syy hyvinvointi- ja terveyserojen syventymiseen. Julkisella terveydenhuollon resurssit eivät riitä kaikkien ihmisten hyvään hoitoon, koska jonot ovat pitkiä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018c.)

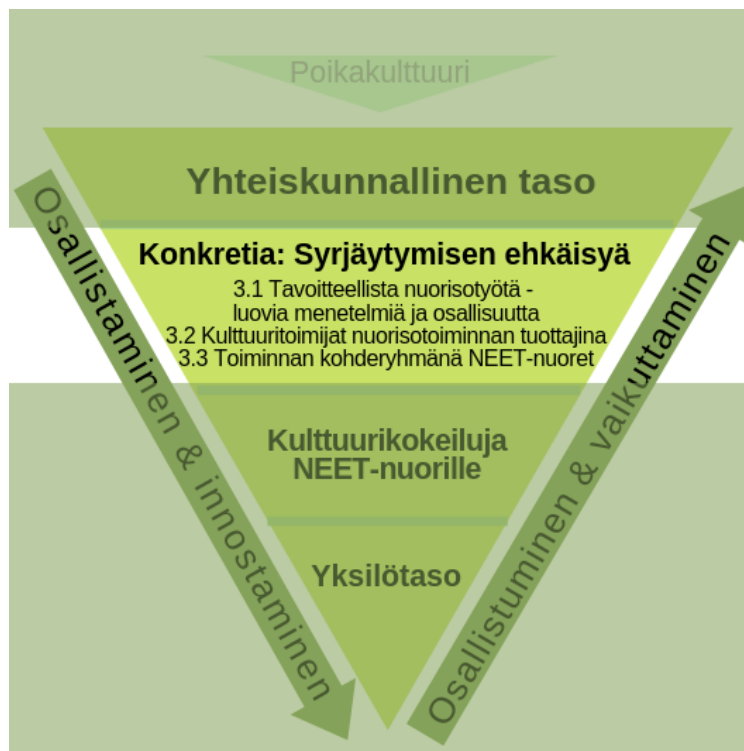
Valtiontalouden tarkastusviraston vuoden 2007 (16–17) syrjäytymisen ehkäisemisestä kertovan toiminnantarkastuskertomuksen mukaan on arvioitu, että nuori, joka “ajautuu sosiaalisesti huono-osaiselle elämän uralle ja syrjäytyy pysyvästi työmarkkinoilta” aiheuttaa ennen eläkeikänsä yhteiskunnalle noin miljoonan euron kustannukset. Siitä huolimatta, että toiminnan vaikutuksia on vaikeaa mitata, pyritään tekemään mahdollisimman tarkkoja kustannusarvioita. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 16–17.)

Aaltonen, Berg ja Ikäheimo (2015, 1) toteavat myös syrjäytyneiden ihmisten terveyspalveluiden käytön aiheuttavan suuria kuluja yhteiskunnalle. Tutkimusten mukaan he ovat keskimääräisesti muita sairaampia ja käyttävät siten myös enemmän terveyspalveluita (Aaltonen, Berg ja Ikäheimo 2015, 1–2) Voi kuitenkin olla, että miehet hakeutuvat hoitoon naisia harvemmin (Suvisaari 2013). Uskoisin, että yhteiskunnallisen kokonaisvaikuttavuuden mittaamisen vaikeus saattaa johtua osittain siitä, että useiden toimintojen vaikutukset eivät näy lyhyen aikavälin mittauksissa.

Koska syrjäytyminen tapahtuu vähitellen, myös mukaan pääseminen on melko hidas prosessi ja vaatii tukea ja apua monilla elämän eri osa-alueilla. Vaikea tilanne johtuu aina useammasta kuin yhdestä tekijästä ja on usein kerryttänyt yksilön henkistä taakkaa jo vuosia. Sen vuoksi tuen pitäisi olla riittävän laaja-alaista, syventyvää ja pitkäkestoista. (Palola, Hannikainen-Ingman, Karjalainen 2012, 312.)

Ilmiöön liittyy myös huolta yleisestä turvattomuudesta; vuonna 2018 sisäministeri Kai Mykkänen mainitsi syrjään jäämisen ja siihen liittyvän väkivallan ja radikalisoitumisen yhdeksi suurimmaksi uhaksi Suomessa (Korkman 2018). Väkivallan taustalla voivat vaikuttaa esimerkiksi huonot olot kotona ja on todettu, että huono-osaisuus voi siirtyä sukupolvelta toiselle. (Terveystieteiden tutkimuslaitos 2018b; Rikoksantorjunta.fi 2018.) Reaktiona tähän Suomessakin on alettu järjestää ns. exit-toimintaa erilaisista rikollispiireistä tai radikalisoituneesta ympäristöstä pois haluaville (Hietikko 2016).

3 KULTTUURISTA OSALLISUUTTA JA HYVINVOINTIA

Kuvio 4: Luvun 3 aihe ja kappaleet

Tämä luku kertoo siitä, miten syrjäytymistä pyritään ehkäisemään niin nuorisotyön ja sosiaalialan kentillä kuin taiteen ja kulttuurinkin kentällä (Kuvio 4). Mielestäni vaikuttaisi siltä, että syrjäytymisen ehkäisystä on sosiaali- ja terveysalalla sekä kasvatusalalla tullut kenties suurin nuorisotyöllinen tavoite. Ja koska taidelähtöiset menetelmät ovat tuottaneet positiivisia tuloksia ihmisten hyvinvoinnissa (Laitinen 2017), myös nuorille tarjotaan hyvinvointia lisääviä, syrjäytymisen ehkäisemiseen pyrkiviä taide- ja kulttuuripalveluita (Taikusydän 2018). Kaikilla yhteisenä haasteena lienee se, miten syrjäytymisvaarassa olevia nuoria voidaan tavoittaa toiminnan pariin.

3.1 Tavoitteellista nuorisotyötä – luovia menetelmiä ja osallisuutta

(Sosiokulttuurinen) innostaminen on toimintatapa, jolla pyritään saamaan ihmiset lähtemään mukaan toimintaan lisäämällä tietoisuutta sekä organisoimalla kiinnostavaa toimintaa. Sillä pyritään lisäämään ihmisten välistä vuorovaikutusta ja sujuvoittamaan kommunikaatiota sekä auttamaan ihmisiä parantamaan elämänsä laatua. Yksilöä autetaan oivaltamaan, miten hänen toimintansa omassa arjessaan voi vaikuttaa lähiyhteisön lisäksi myös laajamittaisemmin yhteisön sekä yhteiskunnan tasolle asti. Sosiokulttuurisen innostamisen asiantuntija Leena Kurki kuvailee innostamista myös toimintana, joka “elähdyttää ihmisten herkistymisen ja itsetoteutuksen prosessia.” (Kurki 2000, 19-20.) Mielestäni innostamisen ja osallistamisen teemat kulkevat käsi kädessä, koska osallistamista toteutetaan pyrkimällä innostamaan.

Todennäköisesti kaikki ne toiminnan järjestäjät, joiden kohderyhmänä ovat nuoret, eivät miellä toimintaansa nuorisotyöksi. Näkisin, että tämä saattaa johtua siitä, että toiminnan tavoite on lähinnä viihdyttää ja antaa elämyksiä – tai sitten kohderyhmä ei rajoitu ainoastaan nuoriin. Muodostuuko toimijasta nuorisotyön järjestäjä vasta, kun se tiedostaa nuoren hyvinvointia ja kasvua edistäviä tavoitteita sekä vastuita? Tekemällä Google-haun sanoilla “syrjäytymisen ehkäisy” löydän useita kymmeniä eri toimijoiden järjestämiä hankkeita ja palveluita, jotka pyrkivät tasa-arvoistamaan muun muassa nuorten ja lasten elinolosuhteita.

Näyttää siltä, että uusia, erikokoisia järjestöjä ja hankkeita syrjäytymisen ehkäisyyn perustetaan jatkuvasti. Osa näistä hankkeista käyttää taidetyökaluja ja -menetelmiä työskentelynsä tukena ja tekee monialaisesti yhteistyötä esimerkiksi taiteilijoiden kanssa (Ali-Hokka 2018; Taikusydän 2018). Sosiaali- ja kasvatusalalla vaikutetaan mielestäni korostettavan usein pedagogisten taitojen tärkeyttä. Nuorisotyön yhtenä tärkeimmistä tavoitteista nähdään usein nuoren hyvinvoinnin parantaminen, jotta tämä kokisi olevansa osa yhteisöään sekä toivon mukaan lopulta myös yhteiskuntaa (Kurki & Nivala 2006, 167–168).

Erilaisia syrjäytymistä ehkäiseviä Euroopan Sosiaalirahaston tukemia projekteja on viimeisen neljän vuoden aikana käynnistetty 265 kappaletta, ja julkista rahaa niihin on käytetty 124 miljoonaa euroa. Toimintaa siis on, mutta rahoitus on pirstoutuneena ympäriinsä pieniin projekteihin. Sen vuoksi kukaan ei oikein tunnu tietävän, millainen tilanne on tällä hetkellä ja onko hankkeista todellista hyötyä. (Ali-Hokka 2018.) Toisaalta, vaikka toiminta olisikin pientä, esimerkiksi etsivässä nuorisotyössä katsotaan usein hyödyksi se, että toiminta on suunniteltu erikseen tietyn alueen nuoria ajatellen (Puuronen 2014, 23). Kuitenkin kokemukseni mukaan myös suuremmat projektit voidaan räätälöidä alueen nuorten tarpeita vastaaviksi.

Vuonna 2016 vastauksena yleiseen huoleen nuorten syrjäytymisestä ja osattomuuden kokemuksesta helsinkiläinen viestintätoimisto Gutsy alkoi järjestää rauhanrakennushankkeita. Se sai suurta huomiota onnistuessaan rauhoittamaan Forssassa vallalla olleita levottomuuksia syksyllä 2016. (JL 24.11.2016.) Vuonna 2017 hanke voitti Vuosisadan Rakentajat -kilpailun pääpalkinnon suunnitelmallaan Gutsy Go! -viikolla. Ohjelma järjestää jonkin Suomen huomaineisen alueen koulun kahdeksaluokkalaisille toimintaviikon. Viikon aikana nuoret itse saavat ideoida ja toteuttaa asuinalueensa ihmisten hyvinvointia lisäävän tempauksen. Toteutus videoidaan ja julkaistaan sosiaalisessa mediassa sillä ajatuksella, että kuka tahansa voisi videon nähtyään toteuttaa saman toiminnon missä tahansa. Tekijöiden mukaan viikko vahvistaa nuorten uskoa itseensä ja omiin mahdollisuuksiinsa tehdä hyviä asioita muille. (Thynell 1.10.2017.)

Olin itse mukana nuoriso-ohjaajana projektin pilotoinnissa Kotkan Karhuvuorossa keväällä 2017 ja sain todeta suuren muutoksen nuorten suhtautumisessa ja käyttäytymisessä viikon aikana. Kannustaminen ja innostaminen kulkevat toiminnassa koko ajan mukana, ja nuoret saavat kokea onnistumisen tunnetta. Vaikka projektissa oli annetut raamit, nuoria kuunneltiin niin tarkasti, että he saivat kokemuksen siitä, että ideat olivat heidän omiaan. Ideoinnin pohjana käytettiin erilaisia luovia menetelmiä, kuten draamatyökaluja. Parhaimmillaan nuoret kertoivat, että kokivat keksineensä hienon idean ja tehneensä jotain tär-

keää muiden hyväksi – ehkä ensimmäistä kertaa elämässään. Vaikutti siltä, että koska tavoite oli yhteinen, myös toisilleen vähemmän mieluisat nuoret tekivät yhteistyötä ongelmitta. Kiinnitin erityistä huomiota siihen, miten taidokkaasti Gutsyn työntekijät tekivät projektista houkuttelevan niin nuorille kuin mediallekin.

Leena Kurki ja Elina Nivala (2006, 173–174) toteavat, että nuorisotyön yksi tärkeimpiä tehtäviä on nuoren kasvattaminen kansalaisuuteen, jolloin tuetaan tämän persoonan kasvua ja sitoutumista yhteisöön. Lisäksi he mainitsevat, että kansalaisuus on myös pedagoginen asia ja että sosiaalipedagogisesti ajateltuna hyvin pieni osa aitoa kansalaisuutta on perinteisen “poliittispainotteisen” ajattelun kaltaista. (Kurki & Nivala 2006, 167–168.) Liian yksipuolinen asioiden tarkastelu voi johtaa siihen, ettei ongelmiin löydetä syytä, koska ne ovat paljon monimuotoisempia kuin osataan nähdä. Sen vuoksi kansalaisuuteen kasvattamisessa nuorta olisi hyvä opettaa tarkastelemaan asioita useasta eri perspektiivistä. On tärkeää jakaa tietoa ja vastuuta myös nuorelle itselleen, jotta tämän persoona voisi kehittyä muun muassa valintojen tekemisen, dialogisen jakamisen, yhteisöllisyyden sekä kriittisen ajattelun puolesta. (Kurki & Nivala 2006, 178).

3.2 Kulttuuritoimijat nuorisotoiminnan tuottajina

Hyvinvointia edistävä taidetoiminta ei välttämättä vaadi tekijältään sosiaalialan koulutusta, mutta Taiteen edistämiskeskuksen (2018) mukaan projekteja varten olisi hyvä, jos sosiaalialan ja taidealan ammattilaiset tekisivät töitä yhdessä. Tällaista taidetta ja sosiaalityötä yhdistävää toimintaa tekee muun muassa Turun ammattikorkeakoulun Taikusydän -yhteistyöverkosto. Siihen kuuluu useita toimijoita, Taiteen edistämiskeskus mukaan lukien (Taikusydän 2019). Taikusydämen kulttuurihyvinvointipalveluita ovat muun muassa syrjäytymistä ehkäisevät draamaryhmät sekä identiteettiä rakentavaa valokuvaamista hyödyntävä toiminta sosiaalisessa kuntoutuksessa oleville. (Taikusydän 2018.)

Taiteen ja kulttuurin voidaan nähdä vaikuttavan muun muassa sosiaaliseen hyvinvointiin, terveyteen ja oppimiseen. On tärkeää myös huomata, että taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia mitatessa yksilön kokemus, merkityksenanto, elämykset sekä jaettu kokemus ovat tärkeässä roolissa. (Honkala & Laitinen 2017) Kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutuksia on viime vuosina tutkittu ja kehitetty kasvavassa määrin. Lisäksi niistä ammentavia menetelmiä ja hyvinvointipalveluita on tullut markkinoille entistä enemmän. Yhä useammat taidealan ammattilaiset suunnittelevat ja toteuttavat projekteja, joiden tavoitteena on parantaa ihmisten hyvinvointia. (Taikusydän 2018.)

Taide- ja kulttuuritoiminta voi helpottaa yksinäisyyden, osattomuuden tai ulkopuolisuuden tunnetta. Taideprojektista yksilö voi löytää turvallisen tilan tai yhteisön, joka tukee ja jolle voi jakaa tunteita tai vaikeita asioita. Taidetoiminnan on myös tutkittu kehittävän empatiakykyä, luottamusta muihin ihmisiin ja lisäävän sosiaalista pääomaa sekä itseluottamusta. Toimintaan osallistuminen ja yhdessä luominen ovat auttaneet ihmisiä mielenterveysongelmissa sekä oman toimijuuden löytämisessä. Empatiaa lisäävät harjoitteet ja ryhmätoiminnot voivat auttaa ihmistä kyseenalaistamaan sekä omia että yleisiä käsityksiä esimerkiksi eri kulttuureihin ja maahanmuuttoon liittyen. (Laitinen 2017.)

Kuuluisan psykologin ja luovuusasiantuntijan Mihaly Csikszentmihalyin (1997, 111) mukaan yksi toiminnasta saatavaan nautintoon ja niin sanottuun virtaavaan, eli "flow"-tilaan vaikuttava tekijä on sopiva tasapaino haasteen ja taitojen välillä. Flow-tila syntyy ja yksilö nauttii toiminnasta eniten, kun toiminta on riittävän haastavaa, mutta pysyy kuitenkin vielä yksilön mukavuus- ja taitotasolla (Csikszentmihalyi 1997).

3.3 Toiminnan kohderyhmänä NEET-nuoret: huomioiminen ja tavoittaminen

Työkaluna NEET-nuorten löytämiseksi käytetään esimerkiksi etsivää nuorisotyötä, jota tehdään sekä kasvotusten että verkossa. Ennaltaehkäisevästi työskentelevät etsivät työntekijät pyrkivät luomaan kontakteja nuoriin muun muassa

vierailemalla kouluissa, jalkautumalla kaduille tai muille nuorten suosimille ajanviettopaikoille. (Puuronen 2014, 18–21.) Joidenkin mielestä alueellisia eroja etsivässä nuorisotyössä on – ja kuuluukin olla – jolloin toiminta on räätälöity alueen nuorten tarpeiden mukaan (Puuronen 2014, 23). Nuoria, jotka ovat irtautuneet jo enemmän järjestelmästä, haetaan esimerkiksi työvoimatoimistojen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019) ja Ohjaamoiden (Kohtaamo 2019) kautta.

Nuorisotyössä, mutta etenkin etsivässä työssä, yksi tärkeimpiä ohjaajan ominaisuuksia on asioiden näkeminen nuoren näkökulmasta. Sen lisäksi, että asettaa tiettyjä rajoja rajattomuuteen, ohjaajan on ymmärrettävä nuoren maailmaa. Se lisää ohjaajan uskottavuutta nuorten silmissä ja auttaa luottamuksen synnyssä. (Puuronen 2014, 47–48.) Lisäksi hyvä itsetunto, aitous sekä heittäytyminen ovat olennaisia ominaisuuksia nuorten kanssa työskenneltäessä (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 39–40). Etenkin etsivän nuorisotyön tarkoitus on käytännön avun lisäksi auttaa nuorta löytämään omat voimavaransa sekä innostuksensa omaan elämäänsä liittyviin asioihin. Motivointi voi tällöin yksinkertaisuudessaan olla vaikkapa jokin pienestä asiasta annettava hyvä palaute. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 79–80.)

Uskon, että 2000-luvun nuorisotyö ja siitä tiedottaminen ovat hajaantuneet eri suuntiin muun muassa sen vuoksi, että kaupungit ovat kasvaneet entisestään, markkinointi on lisääntynyt ja digitalisaatio on voimistunut.

Nuorten toimintaympäristö on myös muuttunut merkittävästi vuoden 2006 jälkeen. Digitaalinen toimintaympäristö, mukaan lukien sosiaalinen media, on laajentanut ja monipuolistanut nuorten tapaa harrastaa, vaikuttaa, osallistua ja kommunikoida. Nuorisotyön palvelut ja vaatimukset myös digitaalisessa ympäristössä ovat kasvaneet samalla kun yksilön ja nuorten ryhmien kasvokkain kohtaamisen tarve on säilynyt. Nämä muutokset ovat haastaneet nuorisotyön toimimaan uusissa ympäristöissä. (Finlex HE111/2016.)

Tieto toiminnasta ei siis kulje enää vain suusta suuhun pienen yhteisön sisällä tai löydy kylän ainoalta ilmoitustaululta kuten näkisin tapahtuneen vielä viime vuosisadan alkupuolella. Nykyinen tietotulva joka suunnasta aiheuttaakin varmasti osaltaan sen, ettei pelkkä ilmoitus toiminnasta yhdessä kanavassa välttä-

mättä enää riitä saavuttamaan kohderyhmää (Degerman 2016). Lisäksi Lasten ja nuorten visuaalisen materiaalin kuluttaminen ja tuottaminen ovat lisääntyneet viimevuosina hurjasti. Visuaalinen lähestymistapa voi auttaa nuorta esimerkiksi ymmärtämään ja jäsentämään maailmaa sekä itseä. (Nuorisotutkimusseura 2015.) Uskon, että koska nykyään myös mediakasvatus on laajamittaisempaa, ”diginatiivit” nuoret alkavat olla jo edellisiä sukupolvia tiedostavampia siitä, miten heidän huomiotaan tavoitellaan.

Voisiko vastaus tavoittamisen ongelmaan löytyä paremmasta markkinoinnista ja viestinnästä? Ja millä tavoin toimijan kannattaisi lähteä lähestymään kohderyhmäänsä? Harvardin yliopiston professori Gerard Zaltman (Mahoney 2003) on tutkinut ihmisten ostopäätöksiin vaikuttavia tekijöitä ja saanut selville, että jopa 95% ostopäätöksistä on tiedostamattomia. Hän kertoo muun muassa, että suurin osa tutkimuksiin osallistuneista henkilöistä toimi todellisessa ostotilanteessa toisin kuin oli haastattelutilanteessa kertonut toimivansa. Zaltman toteaa, että tehokkainta markkinointi on silloin, kun se vaikuttaa piileviin haluihin ja toiveisiin, eikä niinkään vastaa suoraan tarpeeseen. Esimerkkinä hän käyttää hygieniatuotetta, jonka värin tai tuoksuyhdistelmien tiedetään vaikuttavan ihmisen kokemukseen sosiaalisesta yhteydentunteesta. Markkinoijan olisi siis hänen mukaansa hyvä selvittää, millaiset taustavaikuttajat kohderyhmällä on. (Mahoney 2003.)

Tiedostamattomiin mielen prosesseihin voidaan lukea syvällä olevat ydinasiat, kuten turvallisuudentunne tai seksuaaliset vietit. Päätöksentekoon vaikuttaa tiedostamattoman mielen lisäksi kuitenkin myös tietoinen mieli. Tietoisen mielen prosesseiksi voidaan lukea korkeammat tavoitteet, kuten elämän tarkoituksen selvittäminen tai muiden auttaminen. Tietoisen mielen prosessit vaikuttavat lyhyemmällä aikajänteellä ja keskittyneemmin. Tiedostamattoman mielen prosessit taas ilmenevät usein silloin, kun ihminen on oma itsensä. Ne ovat pitkävaikutteisempia ja vaikuttavat sekä hetkelliseen että pidempiaikaiseen päätöksentekoon. (Weinberger 2014.)

Jukka Tolvanen (2012, 22–24) taas jakaa ihmismielen vietti- ja tarve-minäksi. Vietti-minä toimii lyhyellä aikavälillä impulssien varassa ja perustuu pääasiassa

dopamiinin vapauttamiseen. Tarve-minä taas on ihmisen rationaalisempi puoli, joka suunnittelee enemmän tulevaa ja toimii pidemmällä aikavälillä. Hänen mukaansa ihmisen perusluontoon kuuluu haluta elää mukavuusalueella, mistä kertoo muun muassa tarve rutiineihin. Päätökset tehdään Tolvasen mukaan tunteella ja perustellaan järjellä, minkä vuoksi markkinoijan tulisi olla aidosti utelias kohderyhmästään. Kohderyhmään liittyvät asiat, kuten toiveet, pelot ja trendit olisi hyvä kartoittaa. Hän puhuu off-benchmarkauksesta, jonka avulla markkinoija tutustuu siihen, millaiset tuotteeseen suoraan liittymättömät asiat kohderyhmää kiinnostavat. Lisäksi hänen mukaansa toimijan olisi tärkeä miettiä markkinoinnin suunnittelija Mark Earlsin kehittämiä kysymyksiä, kuten: ”Millaisia he ajattelevat olevansa?”, ”Millaisena he haluavat muiden ihmisten näkevän heidät?” ja ”Ketkä vaikuttavat heidän päätöksentekoonsa?” (Tolvanen 2012, 22–28.)

4 TEORIASTA KÄYTÄNTÖÖN: NUOREN KOHTAAMINEN

Kuvio 5: Luvun 4 aiheet ja kappaleet

Tässä luvussa kerron aluksi opinnäytetyöni tilaajasta ja siitä tarpeesta, johon perustan tutkimukseni. Luvun toinen alaluku kuvaa NEET-nuorten omaa kokemusta. Kolmas ja samalla tietoperustani viimeinen alaluku käsittelee nuoria miehiä kulttuurisisältöjen kuluttajina ja tuottajina. Tietoperusta lähestyy ruohonjuuritasoa ja esittää esittämäni kolmion kahta alimmaista osaa (Kuvio 5). Yksilön tasoa lähestyttäessä on mielestäni tärkeää pitää mielessä ympäristön luomat mallit ja arvot. Kolmion tiivistävä kärki kuvaa itselleni myös sitä, miten yksilön rooli on liikkumavaraltaan melko ahdas ja tietyllä tavalla yhteisön painoa harteillaan kannatteleva. Tältä alimmalta tasolta olisi osallistavan – kuten esimerkiksi Miesten Vuoro -hankkeen – toiminnan tarkoitus saada aikaan ylöspäin johtava liike: innostuminen ja osallistuminen yhteiskuntaan.

4.1 Case: Miesten Vuoro-hanke

Miesten Vuoro -hanke käynnistyi syksyllä 2018. Se on saanut erityisavustuksen Opetus- ja kulttuuriministeriöltä taide- ja kulttuuritoiminnan kehittämiseen sekä kokeiluihin. Se järjestää taide- ja kulttuuritoimintaa 15–29-vuotiaille vailla työ- ja koulutuspaikkaa oleville miehille. (Miesten vuoro 2019a.)

Jyväskylässä toiminta jakautuu poikateatteriin sekä kahteen nuorten omaehtoisen taiteen ryhmään. Poikateatteria järjestää Teatteriklubi Siperia. Jyvälän settlementti järjestää nuorten toiveiden mukaisesti eri taidemenetelmiin tutustuvaa Höntsätoimintaa 18–29-vuotiaille. Jyväskylän Katulähetys ry:n Nuortentalo Katutaso on hankkeessa mukana järjestämässä myös erilaisiin taidemenetelmiin tutustuvaa A-Men -ryhmää. (Miesten vuoro 2019b). Jyväskylän poikateatteritoiminta aloitti toimintansa lokakuussa 2018. Poikateatterin toimintaa varten oltiin muun muassa benchmarkattu Mikkelissä ja Vantaalla toimivaa Poikateatteria. (Kolehmainen 2019.)

Turussa nuoria on larp-kerhossa sekä boulderointiryhmässä, mahdollisesti myöhemmin myös media ja video -kokeiluryhmässä. Larp-kerhoa vetää Lounatar, joka järjestää tapahtuma-, ohjaus ja elämyspalveluita. Boulderointia järjestää Bouldertehdas. (Miesten vuoro 2019c.)

Turussa toiminta alkoi syksyllä 2018 suunnittelemalla kohderyhmää mahdollisesti kiinnostavaa toimintaa ja etsimällä toimintaan palveluntarjoajia. Sopivat toiminnanohjaajat löytyivät pääasiassa Humanistisen Ammattikorkeakoulun tämänhetkisistä sekä valmistuneista opiskelijoista. Toiminnasta tehtiin paperinen ilmoitus ja siitä tiedotettiin useille Turun alueen toimijoille, kuten kunnan nuorisopalveluille. Sieltä toivottiin saatavan nuoria toiminnan pariin. Ilmoittautumisia ei syksyn aikana kuitenkaan tullut. (Roslöf 2018.) Tammihelmikuussa larp-ryhmään sekä boulderointiryhmään saatiin ilmoittautuneita ja ne aloittivat toimintansa heti. Nuoret löydettiin ottamalla yhteyttä uusiin toimijoihin, jotka rohkaisivat nuoria lähtemään mukaan toimintaan. (Roslöf 2019).

Larp tai *larppaaminen* eli roolipelaaminen tarkoittaa näytelmänomaista peliä, jossa pelaajat ottavat jonkin pelihahmon roolin ja esittävät tämän ajatuksia, puhetta ja toimintoja. Pelissä pelataan yhteisillä säännöillä eikä siinä perinteisesti ole voittajia tai häviäjiä. Larppaamiselle ominaista on se, että se ei ole tavoitteellista tai päämääräkeskeistä toimintaa, vaan pelaamisen on tarkoitus olla lähinnä mielenkiintoista ja hauskaa. Peleissä myös pidetään yllä ystävyysuhteita ja luodaan uusia. (Koponen 2009; Larping.org.)

Hankkeen projektipäällikkö Marjo Kolehmainen totesi, että Miesten Vuoron toimintaa lähdettiin suunnittelemaan pääasiassa rahoituksen ohjaamana. Hänen mukaansa kiinnostusta hankkeelle löytyi, mutta tarvekartoitus jäi toteuttamatta. Koska aikataulu oli tiukka, toteuttavien kumppaneiden sitouttaminen jäi tilaajan mukaan vajavaiseksi. (Kolehmainen 2019.) Turun toiminnassa suurimmaksi haasteeksi nousi nuorten tavoittaminen ja saaminen mukaan toimintaan. Sen vuoksi opinnäytetyöni tavoitteeksi muodostui selvittää, millainen toiminta heitä saattaisi kiinnostaa ja miten heitä voitaisiin paremmin tavoittaa toiminnan pariin. Lisäksi tarkoitus oli mahdollisuuksien mukaan tutkia, miten nuoria saataisiin toiminnan avulla kiinnostumaan yhteiskunnallisista asioista sekä osallistumaan niihin enemmän. Toiveena oli, että opinnäytetyö ottaisi huomioon myös sukupuolisensitiivisyyden teeman.

4.2 NEET-ilmio

Suomessa pyritään tasa-arvoisuuteen, vaikka itseasiassa jotkut tarvitsisivat hieman erilaista kohtelua, jotta voisivat päästä samaan pisteeseen muiden kanssa ja voisivat toteuttaa itseään (Tuomaala 2008). Yleisesti ottaen nuoret uskovat vaikuttamismahdollisuuksiinsa yhteiskunnassa (Valtion nuorisoneuvosto 2018.). Mutta NEET-nuorilla kokemus omista vaikuttamismahdollisuuksista sekä yhteiskuntaan kuulumisen tunne ovat muita heikommalla tasolla (Gretschel & Myllyniemi 2017). Monet heistä jäävät ilman apua resurssipulan vuoksi (Santamäki-Vuori 2019) ja tämä varmasti osaltaan vaikeuttaa luottamuksen heikentymi-

seen. Niin luottamus yhteiskuntaan kuin toisiin ihmisiinkin on heillä huomattavasti heikompaa kuin muilla ikäisillään nuorilla (Gretschel & Myllyniemi 2017).

Ekumeniikan professori Risto Saarinen (2017, 58–62; 70–73) pohtii teoksessaan “Oppi luottamuksesta” useista näkökulmista sitä, miten yksilön luottamus ympäröivään maailmaan syntyy ja miten se vaikuttaa yhteiskuntaan. Hänen tulkintansa mukaan vaikuttaisi siltä, että yhteiskunta toimii luottamuksen varassa. Yksilön on luotettava epävarmaan tulevaisuuteen ja toisiin ihmisiin, koska ihmismieli hajoaisi, ellei tekisi niin. Moni myös luottaa valtiovaltaan ja päätäjiin, koska se antaa turvallisuudentunteen tulevasta. Saarisen mukaan moderni yhteiskunta on kuitenkin etääntynyt yksilöstä sen verran kauas, että vähitellen – luottamuksen vähentyessä – myös koneisto pysähtyy. Esimerkiksi kapinat, avustettavien ihmisten määrä tai varojen loppuminen voisivat periaatteessa vaikuttaa koneiston pysähtymiseen kokonaan. (Saarinen 2017, 58–62; 70–73.)

Näkisin, että on hyvä muistaa, että nuoren vetäytyminen työnteosta tai koulutuksesta ei välttämättä tarkoita sellaista syrjäytymistä, jollaiseksi se usein mielletään. Joskus kyseessä voi olla oma valinta (Perkkiö 2017). Uskon, että julkisessa keskustelussa esillä oleva määritelmä hyvinvointijärjestelmän ulkopuolisuudesta johtuvasta syrjäytymisestä ei välttämättä vastaa nuoren omaa näkemystä tilanteestaan. Kyseessä saattaa nykypäivänä hyvinkin olla vaikkapa väli-vuosi, pääsykokeisiin lukeminen tai ylipäätään muutokset työmarkkinoissa (Wrede-Jäntti 2017). Vaikka syrjäytymiskeskusteluissa puhutaan usein kansain-suomalaisista, 15–29-vuotiaiden maahanmuuttajataustaisten syrjäytymisriski on kuitenkin huomattavasti kantaväestöä suurempi; vuonna 2012 se oli viisinkertainen kantaväestöön nähden (Tyynysniemi 2012).

Nuoret itse mainitsevat yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä syrjäytymisen kokemuksessa ystävien puutteen (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018b; Gretschel & Myllyniemi 2017), mielenterveysongelmat (Mäntymaa 2017) sekä avun riittämättömyyden (Aaltonen & Berg & Ikäheimo 2015). Nuorisotutkimusverkoston tutkimuksesta kirjoitetun artikkelin (Mäntymaa 2017) mukaan Suomessa saattaa olla jopa tuhansia nuoria, jotka kokevat itsensä yksinäiseksi ja joilla on pessimistinen näkemys tulevaisuudesta ja kanssaihmisistä. Osa tutkimukseen vas-

tanneista NEET-nuorista ei koe omia vaikutusmahdollisuuksiaan kovin vahvoiksi muun muassa siksi, etteivät he juurikaan koe olevansa osa yhteiskuntaa. (Mäntymaa 2017.)

Nuorisotutkimusverkoston artikkelissa (Mäntymaa 2017) kuitenkin painotetaan, että nuori ei välttämättä voi huonosti tai koe itseään syrjäytyneeksi, vaikka hänellä ei olisi koulutuspaikkaa, työtä tai harrastuksia. Koska NEET on terminä melko neutraali, sen tutkiminen ei välttämättä kerro koko totuutta. Leimaaminen ja lokerointi saattavat silti vaikuttaa ajatuksiin omasta tilanteesta. Eräs tutkimuksessa haastateltu toteaaakin että: "En koe olevani syrjäytynyt, mut ihmiset pitävät syrjäytyneenä, koska en ole missään toiminnassa. Tämä vaikuttaa fiilikseen". (Mäntymaa 2017.) Nuorisotutkimusverkoston omalla nettisivulla tutkimustuloksista puhuttaessa mainitaan, että vastauksista ei kuitenkaan välittynyt viittauksia radikalisoitumiseen, vaan lähinnä passiivisempaan olemiseen sekä pessimismiin (Gretschel & Myllyniemi 2017).

Vaikka Abraham Maslow'n tarvehierarkiaa (esim. Mielenihmeet 2018) on kritisoitu, se antaa silti varmasti suuntaa siihen, että yksilö tarvitsee ensin turvallisuudentunteen perusasioista ennen kuin voi täysin kiinnostua muusta.

4.3 Nuoret miehet kulttuurin kuluttajina ja sisällöntuottajina

Nuoret kuluttavat taidetta eniten television, elokuvien ja populaarikulttuurin muodossa sekä internetin kautta (Suomen Kulttuurirahasto 2013). Näkisin, että nykypäivänä nuori myös tuottaa itse paljon kulttuurisisältöjä, tiedostipa sitä tai ei. Vaikka nuoret eivät välttämättä itse mieltäisi kuluttavansa, saati tuottavansa kulttuurisisältöä, he luultavasti tekevät sitä lähes päivittäin. Sosiaalinen media ja internet sekä erilaiset applikaatiot antavat mielestäni monipuoliset mahdollisuudet erilaisten materiaalien tuottamiseen ja seuraamiseen. Esimerkkeinä mainittakoon videoiden, musiikin ja meemien helppo luominen sekä jakaminen. Meemi on yleensä tekstiä ja kuvaa tai videota yhdistelevä vitsi, mutta sitä voidaan käyttää myös esimerkiksi poliittisiin tarkoituksiin (Stammeier 2017).

Koska nykyaikana internet ja teknologia ovat kasvattaneet merkitystään myös ihmisten arkielämässä, on hyvin luonnollista, että yhteisöjä syntyy myös netissä (Malinen 2016). Yksi tämän hetken suurimmista suomalaisista nettiyhteistöistä on Ylilauta. Se on oman sivustonsa mukaan henkilön yksityisyyttä kunnioittava keskustelufoorumi, jolla on yli 4 miljoonaa kävijää kuukausittain (Ylilauta.org).

Sinne kuka tahansa voi esittää kysymyksiä tai kommentoida anonyymisti käytännössä mitä tahansa aihetta. Se on kuitenkin noussut usein kohuotsikoihin muun muassa siksi, että rajoja minkään aiheen ”rienaamiselle” ei anonyymiteetin vuoksi ole. (Keso 2018; Rätty 2018.) Sivusto ei kuitenkaan sisällä pelkästään julkisessa mediassa kohuotsikoihin noussutta vihapuhetta, vaan myös tärkeitä ja vaikeista asioista pystytään puhumaan (Rätty 2018). Panu Rätty toteaa yleisön mustavalkoisista käsityksistä artikkelissaan (2018): “Mutta se on aivan liian yksipuolinen näkemys. Ylilauta on myös aidosti demokraattinen verkkoyhteistö, joka pakottaa osallistujan ulos omasta kuplastaan.”

Yle Kioskin syrjäytymisteemoja käsittelevä toimittaja Jaakko Keso kertoo YouTube-videossaan, mistä Ylilaudan tyyppisissä kanavissa saattaa olla kyse:

Tyypillisesti laudalla oman yhteisönsä on löytänyt ulkopuolisuuden tunnetta kokevat ihmiset. Kävijöiden kesken vallitsee samanaikaisesti alemmuus- ja ylemmyyskompleksi, joka kumpuaa siitä ulkopuolisuudentunteesta ja siten yhteisön tuoman voimaantumisen tunteen korostumisesta. (Keso 2018, 3:29–3:46.)

Olen huomannut, että Ylilaudalta löytyy paljon sosiaalisen median myötä kasvaneen niin sanotun onnellisuushanteen vastakulttuuria. Esimerkiksi eräs suosittu ilmiö on seurata laudan omia “somejulkkiksia”, jotka julkaisevat streamia – eli jatkuvaa videokuvaa – muun muassa pelaamisestaan, päihteidenkäytöstään ja kiistoistaan sukulaisten tai sosiaalityöntekijöiden kanssa (esim. Dikki 2018). Mielestäni voidaan siis puhua kulttuurisen sisällön tuottamisesta, jopa eräänlaisesta taiteenlajista. Koen, että se ei juuri eroa muusta tosielämää kuvaavasta viihteestä tai taiteesta, jossa katsoja samastuu henkilöihin ja tuntee erilaisia tunteita kuten empatiaa.

National Geographic (Butet-Roch 2018) nosti hiljattain esiin Japanissa viime vuosina yleistyneen ilmiön, jossa nuoret miehet sulkeutuvat koteihinsa. Näitä yhteiskunnan ulkopuolelle sulkeutuvia, usein tietokoneella tai kirjojen parissa aikansa viettäviä henkilöitä – jotka ovat usein miehiä – on alettu kutsua *hikikomoreiksi*. Moni National Geographicin artikkelissa haastateltu mies on viettänyt kotonaan jo useita vuosia. Suuri osa hikikomoreista kertoo kokevansa voimakasta epäonnistumisen pelkoa tai ahdistusta ulkopuolelta tulevasta menestymispaineesta. Niinpä etenkin suuret epäonnistumiseksi koetut tapahtumat, kuten yrityksen kaatuminen, ovat saattaneet olla syy vetäytymiseen. New Start -niminen järjestö pyrkii pääasiassa naistyöntekijöiden voimin saamaan yhteyden hikikomoreihin. Toiminta aloitetaan kirjeenvaihdolla ja kun luottamus syntyy, mies saattaa päästää työntekijän vierailemaan myös kotiinsa. Tarkoituksena on vähitellen innostaa heitä jälleen osallistumaan yhteiskuntaan. (Butet-Roch 2018.) Suomessa Hikikomoreiksi itsensä mieltävät henkilöt ovat perustaneet Ylilaudalle Hikikomero-nimisen ryhmän, jossa vaikeista aiheista voidaan puhua anonyymisti (Leiwo 2015).

Tämä kuvaa mielestäni hyvin sitä, miten haastavaa tämän kohderyhmän tavoittaminen voi vaikeimmillaan olla. Etenkin aikuistumisen kynnyksellä oleville nuorille yhteiskunnan asettamista paineista saattaa syntyä ahdistusta ja kokemus omasta huonommuudesta (Laihonen 2017).

5 MENETELMÄT

Valitsin tutkimusmenetelmikseni kohderyhmän kyselyhaastattelun sekä puoli-strukturoidun asiantuntijahaastattelun. Tässä luvussa kerron siitä, miksi valitsin nämä menetelmät, miten toteutin ne ja mitä ne mielestäni antoivat tutkimukseen. Pohdin lisäksi, voidaanko tutkimusmenetelmien katsoa olevan valideja.

5.1 Nuorten miesten haastattelut

Koska tutkimuskysymykseni liittyivät sekä toiminnan sisältöön että markkinointiin, pyrin saamaan molemmat teemat mukaan myös haastatteluihin. Päädyn luomaan kaksiosaisen kyselypohjan, jonka arvelin toimivan joko erillisenä nettikyselynä tai tukena haastatteluissa.

Sain haastatteluun viisi Tampereella etsivää nuorisotyötä tekevän Nauha ry:n toimintaan osallistuvaa nuorta miestä. Tein haastattelut Tampereella tammi-kuussa 2019 yhden päivän aikana. Haastatteluiden kesto vaihteli 30–55 minuutin välillä. Haastateltavat olivat 19–28-vuotiaita, etsivän nuorisotyön toiminnassa mukana olevia miehiä. Kysyin kaikilta haastateltaviltani samat kysymykset, mutta keskusteluissa nousi esiin erilaisia asioita, muun muassa erilaisten henkilökohtaisten kiinnostuksen kohteiden vuoksi. Kaksi haastatelluista ei antanut lupaa haastattelun nauhoittamiseen, joten heidän vastaustensa osalta tulkinta jäi lähinnä kyselypohjan ja muistiinpanojeni varaan.

Haastateltavista nuorista kolme oli 19–24-vuotiaita ja kaksi 25–28-vuotiaita. Totesin tuloksia analysoidessani, että koska kyselyni oli pääasiassa haastattelu ja haastatteluja oli vain viisi, iän ryhmittely ei olisi ollut niin tärkeää.

Käytin haastatteluissa perustana Survey Monkey -ohjelmalla luomaani kyselypohjaa, jonka runko on liitteenä (Liite 1). Vaikka pohja oli melko strukturoitu,

pystyimme myös keskustelemaan vastauksista pelkän kirjallisen vastauksen lisäksi. Käytin haastattelussa aikaa siihen, että vastaaja sai perustella ja pohtia haluamiaan kohtia. Arvelin myös menetelmää suunnitellessani, että haastattelut saattaisivat ehkä olla arkoja vastaamaan ja siksi kyselypohja olisi helpompi tapa lähestyä heitä. Ajatukseni oli toisaalta hyvä ja saattoi olla helpompaa joillekin vastaajille katsoa ruutua kuin olla ”piinapenkissä” kasvokkain kanssani.

Leinosen, Otonkorpi-Lehtorannan ja Heiskasen (2017, 89) mukaan kyselyhaastattelussa yhteneväisyys on tärkeää, mutta laadullisen tutkimuksen haastattelutilanteessa jousto on suotavampaa kuin esimerkiksi määrällistä tutkimusta tehdessä olisi. Ja koska tavoitteenani oli tehdä laadullinen tutkimus, ajattelin yksilöllisten erojen tulevan paremmin esille, jos kyselylomake joustaisi jokaisen haastateltavan kohdalla riittävästi. Loin pohjasta sellaisen, että sen pystyisi periaatteessa täyttämään helposti itsenäisestikin, mutta halusin silti pystyä keskustelemaan haastateltavien vastauksista heidän kanssaan. Lisäksi halusin varmistaa, etteivät kysymykset jää epäselviksi.

Tilaja toivoi, että haastateltavat nuoret olisivat olleet jostain Turun kaltaisesta kaupungista, kuten esimerkiksi Helsingistä. Kuitenkaan paikat, joihin otin yhteyttä, eivät joko vastanneet tai antaneet lupaa haastatteluille. Yksi peruste oli se, että tämä on ns. herkkä ryhmä, eivätkä ryhmäläiset välttämättä haluaisi osallistua tällaiseen tutkimukseen. Tavoitteenani oli alun perin saada haastatteluja myös Turusta tai Helsingistä, mutta Tampereelta saamani jäivät ainoiksi kohdeyhmän haastatteluiksi. En ottanut tätä huomioon suunnitellessani kyselylomaketta, muuten olisin saattanut päätyä käyttämään metodina suoraa haastattelua.

Tutkimusmenetelmän validiteetti ja reliabiliteetti

Haastatteluja olisi ollut hyvä saada esimerkiksi Turussa tai Helsingissä asuvilta tai täysin eri lähtökohdista tulevilta nuorilta. Lisäksi näin strukturoidun kyselypohjan käyttö ei välttämättä ollut perusteltua tässä tapauksessa. Jos tekisin tutkimuksen uudestaan, käyttäisin kyselylomaketta selkeyden vuoksi ainoastaan kyselyiden tekemiseen tai tekisin haastattelut jo lähtökohtaisesti puolistrukturoituina haastatteluina. Nyt metodi tuntui hieman sekavalta, koska se vaikeutti

tulosten arvioimista ja analysointia. Toisaalta sain sen avulla vastauksia yksinkertaisiin kysymyksiin, joita en välttämättä haastattelussa olisi kysynyt erikseen.

Haastatteluissa jäi kysymättä millainen toiminta nuoria kiinnostaisi. Se olisi antanut suoraa tietoa ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni. Olisin myös voinut kysyä, mikä innostaisi heitä osallistumaan toiminnan suunnitteluun; millaista toimintaa heitä kiinnostaisi lähteä tekemään tai tuottamaan itse, ja millaista tukea tai pohjatyötä se vaatisi toiminnan järjestäjiltä.

Tuomi ja Sarajärvi (2009) toteavat, että validiteetin ja reliabiliteetin käsitteet ovat syntyneet kvantitatiivisessa tutkimuksessa eivätkä siksi välttämättä täysin toimi laadullista tutkimusta arvioitaessa. Laadullista tutkimusta tulisi heidän mukaansa arvioida kokonaisuutena, jolloin sen oma johdonmukaisuus säilyy läpi koko tutkimuksen. (Tuomi & Sarajärvi 2009.)

Tutkimusmenetelmän onnistumista arvioidessa täytyy ottaa huomioon, että haastatteluihini valikoitui jo hieman aktivoituneita nuoria miehiä, jotka osallistuvat tietynlaiseen toimintaan. Tämän tutkimuksen perusteella ei voida tehdä päätelmiä siitä, miten vastaisi esimerkiksi sellainen henkilö, joka ei ole minkään järjestetyn toiminnan parissa. Lisäksi on otettava huomioon, että haastateltavat ovat kantasuomalaisia ja asuvat kaikki tällä hetkellä Tampereella.

Tutkimuksen ei siis voida katsoa edustavan kaikkien ikäjakaumaan kuuluvien miesten mielipiteitä ja näkemyksiä. Lisäksi kasvotusten tehtävässä haastattelussa on se mahdollisuus, että nuori vastaa hyväksyttäväksi kokemansa mielikuvan mukaan. On myös mahdollista, että haastateltava "silottelee" totuutta, jos kokee sen olevan omasta mielestään tarpeen. Toisaalta yksilö ei aina välttämättä tiedosta omia motiivejaan, mitä en tarpeeksi ottanut huomioon haastattelukysymyksiä suunnitellessani. Tolvasen (2012) mukaan on tutkijan vastuulla muotoilla kysymykset siten, että saadaan mahdollisimman realistinen kuva, eivätkä henkilökohtaiset asiat väritä tulosta liikaa.

Tutkimusmetodini on mahdollista toistaa ja sen avulla voidaan päästä raottaamaan, miten esimerkiksi jotkut vailla työ- ja koulutuspaikkaa olevat 18–29-vuotiaat miehet ajattelevat. Mikäli joku haluaisi toistaa tämän menetelmän,

suosittelen, että kyselyhaastattelun analysoimiseen varataan paljon aikaa. Vastausten analysoiminen ja haastattelujen tulkitseminen on suuritöinen prosessi etenkin, jos haastateltavia on paljon.

5.2 Markkinointiasiantuntijan haastattelu

Koska opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, millaisella tiedottamisella kohderyhmän huomiota kannattaa lähteä tavoittelemaan, valitsin markkinoinnin ja viestinnän asiantuntijan puolistrukturoidun haastattelun. Otin yhteyttä useampaan sellaiseen toimijaan, jonka katsoin asiantuntijaksi markkinoinnissa tai joka oli tehnyt taitavaa markkinointia nuorisotyön kentällä. Sain haastateltavakseni medianomi Riikka Venäläisen, joka on toiminut useissa kulttuuriprojekteissa tuottajana sekä työskennellyt kaupallisella alalla muun muassa markkinoinnin parissa. Haastattelu kesti noin 50 minuuttia ja oli muodoltaan puolistrukturoitu haastattelu.

Strukturoitu haastattelu rajaa jäykkyydessään pois mahdollisuuden kysymyksistä keskustelemiseen, kun taas puolistrukturoitu antaa hieman enemmän liikkumavaraa haastattelutilanteeseen (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 107–108). Halusin, että haastattelussa olisi tilaa myös keskustelulle ja tarkentaville kysymyksille, joten päädyin puolistrukturoituun haastatteluun. Olin kirjoittanut muistiin 10 kysymystä (Liite 2), joiden lisäksi kysyin muutamia tarkentavia kysymyksiä esiin nousseista aiheista.

Asiantuntijahaastatteluiden lisäksi olisi varmasti ollut hyvä benchmarkata erityisesti samalle kohderyhmälle markkinointia ja viestintää tekevää toimijaa. Sen avulla olisin voinut saada suurempia vinkkejä siihen, millaista olisi toimiva markkinointi ja viestintä juuri tälle kohderyhmälle tai millaiset virheet kannattaisi välttää. Alastalo, Åkerman ja Vaittinen (2017, 214) toteavat, että asiantuntijahaastatteluista saatu tieto tutkimuksen aiheesta on aina vuorovaikutuksessa syntynyttä ja ”valtasuhteiden läpäisemää”.

5.3 Kulttuuritoiminnan ja nuorisotyön asiantuntijoiden haastattelut

Haastattelin kahta kohderyhmän kanssa työskentelevää kulttuurialan ammattilaista, joilla on kokemusta nuorten kanssa työskentelystä. Haastattelut koostuivat 12 kysymyksestä ja kestivät 50–55 minuuttia. Koen, että haastatteluissa saannallistui arvokasta ruohonjuuritason hiljaista tietoa sekä asiantuntijoiden näkökulmaa kohderyhmään liittyen.

Koska tiesin, että Jyväskylän Miesten vuoron toimintaan kuuluu Poikateatteria, olin tyytyväinen saadessani haastateltavaksi Mikkelin ja Vantaan Poikateatterin pääohjaajan, Teatteri-ilmaisun ohjaajan (AMK) Joonas Veijasen. Otin myös yhteyttä Turun larp-ryhmän ohjaajaan, Yhteisöpedagogi (AMK) Kerttu Lehtoon kysyäkseni, olisiko minun mahdollista tulla haastattelemaan ryhmän miehiä. Hän totesi, että koska toiminta on vielä niin alussa ja yhteistä luottamusta luodaan vasta, ryhmän jäseniä ei kannattaisi häiritä vielä tässä vaiheessa. Hän kuitenkin lisäsi, että häntä itseään saa kyllä haastatella ja sovimme puhelinhaastattelun vielä samalle viikolle.

Ottaessani yhteyttä kertoakseni haastateltavistani työni tilaaja kertoi, että hanke itse asiassa benchmarkasi Veijasen Poikateatteria ennen projektin aloittamista. Sain kuitenkin luvan haastatella tätä siitä huolimatta. Tilaaja pyysi minua rajaamaan haastatteluni erityisesti siihen, miten nuoret miehet saataisiin mukaan taide- ja kulttuuripalveluiden sisällön tuottajiksi ja osallistujiksi. Pyrin siis muotoilemaan kysymykseni sellaisiksi, että ne vastaisivat näihin teemoihin parhaiten (Liite 3).

Puhelinhaastattelu Veijasen kanssa kesti noin 55 minuuttia. Hän on ollut itse Poikateatterilainen vuodesta 2010 ja siirtynyt myöhemmin ohjaamaan ryhmiä. Lehto on Humanistisesta Ammattikorkeakoulusta valmistunut yhteisöpedaogi ja larppaamisen pioneereja Suomessa. Hän on nykyään larp-yrittäjä. Larp-tapahtumien järjestämisen lisäksi hän ohjaa ryhmiä, joiden tarkoituksena on suunnitella ja tuottaa larp-tapahtuma. Puhelinhaastattelu kesti noin 50 minuuttia.

Olisi varmasti ollut hyödyllistä haastatella vielä muitakin eri taide- ja kulttuurialojen ohjaajia, jotta tutkimukseni olisi saanut useampia tulokulmia. Uskon, että ohjaajien näkökulma on totuudenmukainen, koska he näkevät nuoria eniten ja ovat todistamassa näissä tapahtuvaa muutosta. He ovat myös aiheen asiantuntijoita ja arvelin, että heillä olisi näkemys siitä, miten nuoria voitaisiin läheteä tavoittelemaan ja miten heidät saataisiin innostumaan tekemiseen. Lisäksi oletin heillä olevan ymmärrystä siitä, miten kohderyhmä saataisiin pidettyä mukana toiminnan parissa.

Alastalon, Åkermanin ja Vaittisen (2017, 216) mukaan asiantuntijoina voidaan pitää sellaisia henkilöitä, joilla on aiheesta jotain erityistä tietoa, jota ei kenties kenelläkään muulla ole. Molemmat haastatteluni liittyvät jollain tavalla tilaajan hankkeeseen, mitä voidaan tarkastella eri näkökulmista. Tutkimusta vahvistanee se, että tällä tavalla etenkin tilaaja saa mahdollisesti hyödyllistä tietoa nimenomaan hankkeen toimintaan ja sen kohderyhmään liittyen. Heikentävänä tekijänä voidaan nähdä se, että voidaan ajatella, ettei tieto ole täysin tuoretta, jos nähdään ettei se ole riittävän irrallaan Miesten vuoro -hankkeesta. Jos olisin haastatellut henkilöitä eri kontekstista, haastatteluissa olisi saattanut ilmetä jokin aivan uusi näkökulma. Näkisin kuitenkin, että tämä menetelmä on toistettavissa laatimillani tutkimuskysymyksillä, vaikka se hyötyisi varmasti myös lisätutkimusmenetelmistä.

Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden (2015, 106) mukaan haastattelua voidaan käyttää hankkimaan syventävää tietoa aiheesta, jolloin se tukee muita tutkimusmenetelmiä. Tässä tutkimuksessa käytin kuitenkin vain haastatteluja, minä voidaan nähdä yksipuolistavan tutkimusta.

5.4 Aineiston analysointi

Litteroin kaikki haastattelut, jonka jälkeen abstrahoin (käsitteellistin) tärkeimmät teemat ja klusteroin (ryhmittelin) haastatteluista nousseet aiheet (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111–113). Eli kun olin löytänyt teemat, valitsin eri aiheille värit

ja merkitsin tiettyä aihetta koskevat lauseet ja ilmaisut. Sitten otin teemat aihe kerrallaan käsittelyyn. Kirjoitin ylös, millaisia vastauksia olin kustakin aiheesta saanut ja yhdistin niitä myös tietoperustastani saamaan tietoon. Löysin yhteyksiä joistain aiheista, joten yhdistelin toisiinsa sopivia teemoja ja loin niistä selkeämpiä kokonaisuuksia.

Käytin tulosten yhdistelyyn abduktiivista päättelyä eli muodostin teoriani olemassa olevan “johtolangan” perusteella (Tieteen Termipankki 2019; Alasuutari 1996 teoksessa Tuomi, Sarajärvi 2009, 95). Tietoperustani auttoi muodostamaan haastattelukysymykset ja ohjasi tulosten analysointia. Kuitenkin, kuten teorialähtöiselle tutkimukselle on ominaista (Tuomi, Sarajärvi 2009, 97–99), omat oletukseni ja jo olemassa olevat tietoni vaikuttivat sekä tietoperustan rakentumiseen että tutkimuskysymysten muotoutumiseen. Lisäksi ne vaikuttivat siihen, millaiseen tietoon tartuin tulosten tutkimis- ja analysointivaiheissa. Käytännössä tutkimus pohjautuu itse valitsemiini viitekehyksiin, mikä rajaa tietyt aiheet pois kokonaan. Minun voidaan siis tutkijana katsoa vaikuttaneen tutkimustulokseen muun muassa siten, että olen rajannut tutkimusaiheeni tietyllä tavalla. Edelliset asiat huomioon ottaen voin todeta, että tutkimus on tutkijansa näköinen.

6 TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

Tässä luvussa esittelen haastatteluista ja tietoperustasta nousseet tulokset ja analysoin niitä eteenpäin. Luvun lopussa annan tilaajalle tulosten perusteella muotoutuneita kehitysehdotuksia toiminnan ja viestinnän kehittämiseen. Mielestäni tärkeimmiksi tuloksiksi nousivat:

- Luottamuksen syntyminen ja säilyminen on erittäin tärkeää ja vaatii aikaa
- Yksilölliset erot on otettava huomioon: toiminta on nuorelle innostavaa, kun ideat ja toiveet lähtevät hänestä itsestään
- Nuorten lähestymisessä rentous ja kiireettömyys ovat valttia
- Taiteen avulla voidaan parantaa nuoren itseluottamusta ja hyvinvointia
- Ohjaaja on toiminnan kenties tärkein osa: vaatii tältä hyvää itseluottamusta, kohderyhmän tuntemusta, kärsivällisyyttä ja epävarmuuden sietokykyä
- Yksilön mukavuustasolta lähteminen on erityisen tärkeää
- Markkinoinnin ja viestinnän on oltava uskottavaa nuorelle

Kolme viidestä haastateltavasta kohderyhmän nuoresta oli käynyt peruskoulun loppuun asti ja kaksi oli suorittanut myös toisen asteen opinnot. He asuvat kaikki tällä hetkellä Tampereella. Yksi miehistä oli muuttanut eräästä toisesta kaupungista Pirkanmaalta ja toinen Uudeltamaalta; muut olivat myös kasvaneet Tampereella. Sovimme keskusteltujen aiheiden arkaluontoisuuden vuoksi haastateltavien nuorten miesten kanssa, että heidän anonymiteettinsä säilyy. Siit syystä en käytä heistä minkäänlaista tunnistetta, jonka avulla yksittäinen henkilö voitaisiin tunnistaa.

6.1 Luottamuksen syntyminen ja säilyminen on erittäin tärkeää ja vaatii aikaa

Taidetoiminnan on tutkittu kehittävän muun muassa luottamusta muihin ihmisiin ja lisäävän sosiaalista pääomaa sekä itseluottamusta. Empatiaa kehittävät harjoitteet ja ryhmätoiminnot voivat auttaa ihmistä kyseenalaistamaan sekä omia että yleisiä käsityksiä. (Laitinen 2017.)

Jokaisessa haastattelussa puhuttiin luottamuksesta jossain muodossa. Nuorilla se näkyi siten, että he toivoivat toiminnasta tiedottamisen olevan läpinäkyvää, selkeää ja vastaavan todellisuutta. Lisäksi siitä puhuttiin ryhmässä toimimisen yhteydessä: toivottiin, että ryhmään voitaisiin luottaa, etenkin jos luotaisiin yhdessä jotain. Nuoret puhuivat siitä, että haluaisivat ennen toimintaan sitoutumistaan tutustua ohjaajiin ja muuhun ryhmään.

Haastatteleman larp-ohjaajan Kerttu Lehdon mielestä luottamus on kaiken perusta ja jonkinasteisen luottamuksen on synnyttävä ennen kuin mitään voidaan alkaa tekemään. Teatterissa jotkin harjoitteet kulkevat suoraan luottamusharjoitteen nimellä, mutta haastattelussa Poikateatterin vetäjä Joonas Veijanen totesi luottamuksen olevan monessa tehtävässä piiloagendana. Lavalla toiseen on voitava luottaa ja jo pelkkä esillä oleminen vaatii monelta nuorelta suurta luottamusta muihin. Hän sanoi sen kasvavan vähitellen: vaatii ohjaajalta tarkkaa silmää katsoa, millainen tehtävä sopii kuhunkin ryhmän vaiheeseen. Olisi hänen mukaansa esimerkiksi hölmöä laittaa heti alussa pojat harjoittelemaan hellyyttä kosketusta sisältävässä ”puu ja tuuli”-harjoitteessa. Lehto sanoi, ettei puhu larpin yhteydessä erikseen luottamusharjoitteista, mutta mainitsi sen olevan hieman samanlaista kuin teatterissa ja kasvavan vähitellen. Larpissa vastapelaajaan on pystyttävä luottamaan ja hänen mukaansa larp on kokonaisuudessaan suuri luottamusharjoitus. Hän aloitti muun muassa Miesten vuoro -hankkeen larp-ryhmän minilarpilla, jonka uskoo toimineen hyvin luomaan pohjaa ryhmän luottamukselle.

Markkinoinnin asiantuntija Riikka Venäläisen mukaan suurimpia virheitä, joita toimija voi tehdä, on pettää nuoren odotukset. Jos jotain on toiminnasta tiedotettaessa luvattu, siitä on pystyttävä pitämään kiinni. Muuten vaarana on se, että nuori pettyy ja jakaa eteenpäin huonoa kokemustaan. Pahimmassa tapauksessa tämä sulkeutuu entistä tiukemmin vastaavanlaisilta projekteilta tulevaisuudessa. Myös tietoperustasta selviää, että NEET-nuorten luottamus yhteiskuntaan eikä kanssaihmiin on muita ihmisiä heikompaa (Gretschel & Myllyniemi 2017). Näkisin, että markkinoinnissa ja viestinnässä kannattaa siis ottaa

huomioon erilaisten tulkintojen mahdollisuudet ja pidettäisiin kiinni siitä, mitä viestinnässä ollaan kerrottu.

6.2 Toiminta sitouttaa ja innostaa, kun ideat ja toiveet lähtevät itsestä

Kysyin nuorilta kahden viime vuoden harrastuksista esittämällä listan erilaisista aktiviteeteista, joista haastateltavat saivat valita. Monet totesivat listan nähdes- sään: “enhän mä tee oikein mitään.” Olin arvellut listan helpottavan muistele- maan omia tekemisiä, mutta vaikutti ehkä enemmänkin siltä, että pitkä lis- ta saattoi herättää jopa lievää epävarmuutta. Kenties he kokivat listan enem- mänkin isona määränä asioita, joita he *eivät* ole tehneet. Uskon, että tälle koh- deryhmälle on hyvä tarjota riittävän matalan kynnyksen toimintaa, joka ei aina- kaan alussa vaadi suurta ponnistelua.

Kyselyhaastattelussa selvisi, että nuoret miehet viettävät selkeästi eniten aikaa netissä (4/5), erilaisten pelien parissa (4/5), urheillen (4/5) sekä kuunnellen musiikkia (4/5). Netissä toimintoja olivat muun muassa kavereiden tapaami- nen, pelaaminen, sosiaalinen media sekä viihde. Yksi haastatelluista kertoi har- rastavansa matkustamista, ruoanlaittoa ja leipomista sekä omaehtoista opiske- lua. Urheilusta mainittiin pääasiassa jotkin itsepuolustuslajit, jalkapallo sekä kaikkein yleisimpänä kuntosali. Yksi haastateltava kertoi harrastavansa kunto- salin lisäksi joogaa ja avantouintia. Hän mainitsi avantouinnista: ”Joo se on kyl sellanen, et jos ei mikään tunnu miltään, ni se tuntuu kyllä”.

Jotkut haastateltavat kertoivat käyttäneensä nuorempana jonkin verran myös päihteitä. Etenkin yksi haastateltavista mainitsi päihteiden käytön liittyneen oleellisesti hänen kiinnostuksensa mukaisesti kulttuuritapahtumiin (pääasiassa musiikkitapahtumat). Nykyään hän ei kertomansa mukaan juurikaan käy vas- taavissa tapahtumissa. Jossain vaiheessa päihteet olivat jääneet pois ja sen myö- tä kaveripiiri oli vaihtunut. Lisäksi harrastukset olivat muuttuneet urheilupai- notteisiksi. Hänen puheestaan kävi ilmi itsensä ylittämisen ja esimerkiksi kehon ääri rajoille viemisen halu.

Päihteet ja mielenterveysongelmat saattavat joskus liittyä syrjäytymiseen (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2017; 2018b). Päihteidenkäytön lopettaminen ja mahdollisesti myös mielenterveysongelmat voivat vaikuttaa siihen, ettei mikään tunnu miltään. Lisäksi ne voivat vaikuttaa siihen, miten henkilö jaksaa aloittaa uusia asioita. (Päihdelinkki 2015.) Tällöin kokemukseni mukaan henkilö saattaa etsiä uudenlaisia harrastuksia, jotka antaisivat esimerkiksi energiaa tai adrenaliiniä.

Pari haastatelluista sivusi päihteidenkäytöstä luopumista tai viittasivat mielenterveyden haasteisiin. Yksi heistä mainitsi harkitsevansa hyvin tarkkaan uusien harrastusten aloittamista sen vuoksi, että hänellä on historiaa uupumisesta ja asioiden kesken jättämisestä. Tämän haastattelun asenne omaan jaksamiseen oli hyvin erilainen kuin edellä mainitulla henkilöllä. Poikateatterin vetäjä Joonas Veijanen sekä larp-ohjaaja Kerttu Lehto totesivat huomanneensa toiminnan parissa olevien nuorten olevan keskenään hyvin erilaisia ja tarvitsevan hieman erilaista lähestymistä.

6.3 Leppoisa lähestyminen toimii parhaiten

Ajoittain rivien välistä oli luettavissa, että nuorten odotukset tulevaisuuden suhteen eivät olleet kovin suuret. Haastatteluiden aikana miehet toivat esille muutamia kiinnostuksen kohteita, mutta erityisen suurta innostusta ei ollut havaittavissa. Vastaaminen kysymykseen siitä, mitä he haluaisivat tehdä tai kokeilla ellei raha tai aika olisi esteenä, vaikutti haastavalta. Kaksi haastateltavista totesi, että haluaisi matkustella enemmän ja tutustua erilaisiin kulttuureihin. Yksi heistä sanoi, että ei ole kokenut suurta paloa minkään erityisen toiminnan pariin. Toinen totesi, että suuret suunnitelmat tai unelmat ovat ”hölmön haaveilu”, jos ne eivät koskaan kuitenkaan toteudu.

”..Enkä mä nyt oo kovin varma että haluaisinko mä, mutta ne nyt on vaa sellasia niinku fantasioita. En tiä et haluuks ihminen oikeesti niitä mistä se haaveilee... ehkä se on kivempaa se haaveilu.”

”--Tai siis mä uskon et ihmisen kuitenkin kapasiteetti on aika rajallinen ni miks mieltii asioita, jotka ei toteudu? Hyödytöntä, tulee paha mieli (nauraa).”

NEET-nuorten ajatukset tulevaisuudesta saattavat olla pessimistisiä ja asioista innostuminen voi olla vaikeaa (Gretschel & Myllyniemi 2017; Jansson 2019). Tästä voidaan mielestäni päätellä, että heitä kannattaisi lähestyä maltillisesti. Pari nuorista totesi haastatteluissa, että äärimmäisen positiivista ja yli-innokasta – tai kuten eräs heistä itse ilmaisi: “juustoista” – hehkutusta kannattanee välttää tätä kohderyhmää lähestyttäessä.

Kun kysyin kasvotusten toiminnasta tiedottamisesta ja markkinoinnista, ainakin kolme nuorista sanoi sen tuntuvan tyrkyttämiseltä. “No jos niil ei käy tarpeeks asiakkaita ja pitää tyrkyttää nii en mä kyl sinne varmaan meniskää” ja “--kylhän niinku hyvä tuote tai paikka myy ite ittesä” kommentoi eräs nuorista. Kuitenkin asiantuntijahaastatteluissa todettiin, etenkin täysin uuden hankkeen kohdalla, nuorten luokse menemisen lienevän paras vaihtoehto. Nuoret vaikuttaisivat haluavan toiminnan olevan heidän itsensä löydettävissä ilman tyrkyttämistä, jotta he voisivat itse päättää ovatko kiinnostuneita vai eivät. Näkisin tämän tarkoittavan, että lähestymistapaan on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota.

Kaikissa haastatteluissa nousi esiin se, että toimintaan tulisi olla mahdollisimman helppo osallistua ja että se tulee kokea ns. matalan kynnyksen toiminnaksi. Huomasin tutkimuksen aikana, että kohderyhmään kuuluu henkilöitä, joiden voi olla vaikea innostua asioista ja taustalla saattaa olla monta uupumuksen kokemusta tai asioiden kesken jättämisiä.

Haastatteleman markkinointialan asiantuntija Riikka Venäläisen mukaan matalan kynnyksen pitäisi lähteä jo viestinnästä. Nuori ei välttämättä halua jäädä lukemaan pitkiä tiedotteita, vaan haluaa tutustua tietoon omassa rauhassa. Poikateatterin vetäjä Joonas Veijanen ja larp-ohjaaja Kerttu Lehto olivat yhtä mieltä siitä, että alussa on tärkeää antaa nuorille mahdollisuus käydä tutustumassa ryhmään, ohjaajaan ja toimintaan. Heidän kokemuksensa mukaan ohjaajan on hyvä käydä melkein heti toiminnan alussa läpi – ryhmän mahdollisesti yhdessä

asettamat – pelisäännöt ja sitoutumisen tärkeys. Jos nuoret kokevat ryhmän ja toiminnan omakseen, ohjaajat ovat pyytäneet tekemään lupauksen ryhmään sitoutumisesta. Heille on tehty selväksi, että sitoutuminen on tärkeää ryhmähengen sekä mahdollisen tulevan projektin onnistumisen vuoksi. On painotettu, että jokaisella on oma tärkeä roolinsa ryhmässä.

Tutkimusten mukaan syrjäytymisen kokemuksessa NEET-nuoret itse ovat kokeneet yhdeksi suurimmaksi tekijäksi ystävien puutteen (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018b; Gretschel & Myllyniemi 2017). En kuitenkaan kysynyt haastattelussa mahdollisesta syrjäytymisen kokemuksesta tai ystävien määrästä. Kyselyhaastatteluissa vain kaksi haastateltavaa mainitsi yhdeksi harrastukseen ajan viettämisen kavereiden kanssa. Pari haastateltavaa mainitsi ohimennen kavereita olevan netissä, joten heidän kohdallaan ajan viettäminen kavereiden kanssa näkyy varmasti ”netti”-kohdassa. Lisäksi yksi haastatelluista korosti häiriöttömän harrastamisen tärkeyttä ja antoi ymmärtää viettävänsä vapaa-aikaa mieluiten yksin. En kuitenkaan voi tästä suoraan päätellä, kokevatko miehet itsensä yksinäiseksi vai eivät.

Kyselyvastausten perusteella kaverin osallistuminen ei joka tapauksessa haastattelemilleni nuorille ollut ehto (Kuvio 6) . Kysymykseen ”Osallistun vain jos kaverikin osallistuu” vastattiin joko ettei se ole ollenkaan tärkeää (2/5), juuri-kaan tärkeää (2/5) tai sillä ei koettu olevan väliä (1/5). Tämä vastaus voi kertoa siitä, että he haluavat tutustua uusiin ihmisiin niin sanotusti ”uutena henkilönä”, ilman tuttuja suodattimia. Se voi toki myös johtua kavereiden erilaisista kiinnostuksenkohteista tai niiden puutteesta. Kolme haastattelemastani nuoresta miehestä vastasi harrastavansa mieluummin pienessä ryhmässä (”melko tärkeää”). Kahdelle muulle ei ollut kovin tärkeää tai väliä sillä, onko ryhmä pieni vai iso. Yksi nuorista totesi, että mikäli toiminnassa tehdään jotain yhdessä, olisi parempi jos ryhmä olisi pieni. Veijanen totesi ryhmän koolla olevan hieman erilainen merkitys nuoren ja ohjaajan näkökulmasta katsottuna. Pienemmästä ryhmästä on etenkin ohjaajalle hyötyä siksi, että on helpompaa keskittyä yksittäisiin nuoriin.

Kuinka tärkeänä pidät toimintaan osallistumisen kannalta seuraavia väittämiä asteikolla 1-5 (1=ei ollenkaan tärkeää, 5=erittäin tärkeää)?

Kuvio 6: Toimintaan osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä

Haastattelemani nuoret ovat etsivän nuorisotyön järjestämässä toiminnassa mukana viikoittain ja tapaavat siellä muita nuoria. Monet vaikuttivat jo tuntevan toisiaan jonkin verran. Varsinaisiksi kavereiksi heitä ei ehkä kuitenkaan mielletty, ainakaan vielä. Myös Veijanen totesi, että yli 20-vuotiaiden on vaikeampaa solmia uusia ystävyksiä. Siksi hänen mielestään olisi hyvä aloittaa aktiivista ja sosiaalista toimintaa jo ennen tätä.

”Taide luo hyvinvointia ja osallisuuden kokemusta”

Huomasin, että nuorten miesten haastatteluissa termit kuten taide, kulttuuri ja markkinointi herättivät tietynlaisia, vakiintuneita ajatuksia, tunteita ja käsityksiä, jotka vaikuttivat vastauksiin melko paljon. Tämä vahvistaa tilaajan hankemuksessaan (Miesten vuoro 2018) esittämää ajatusta näiden termien ennakoluuloja aiheuttavasta luonteesta. Jos haastattelemani henkilö esimerkiksi mielsi markkinoinnin ja viestinnän tarkoittavan tuotteiden ja palveluiden myymistä kaupallisella puolella, hänen tuntui olevan vaikea irrottautua mielikuvasaan. Tämä ilmeni muun muassa siten, että markkinoinnista kysyttäessä alettiin

puhua enemmän ostettavista tuotteista. Taide- ja kulttuuritoimintaan liittyvä markkinointi ja viestintä nähtiin lähinnä musiikkitapahtumien mainoksina tai teatteriesitysten markkinointina. Haastattelemanani markkinointiasiantuntijan Riikka Venäläisen mukaan epäonnistuneesti muotoiltu viestintä voi aiheuttaa ennako-oletuksia ja negatiivisia mielikuvia.

Taide ja kulttuuri edistävät niin fyysistä kuin psyykkistäkin hyvinvointia (Laitinen 2017). Tätä mieltä olivat myös kaikki haastattelemanani asiantuntijat. Poikateatterin vetäjä Joonas Veijanen kertoi tästä hyvin konkreettisen esimerkin. Jotkut Poikateatterin entiset jäsenet olivat kertoneet toiminnan pelastaneen heidän henkensä, kun taustalla oli ollut perheväkivaltaa, yksinäisyyttä ja pahoinvointia. Myös kaksi haastatelluista nuorista kuvaili taiteen olevan elämyksellistä ja hyvinvointia lisäävää.

Osallisuudesta Veijasella oli myös esimerkkejä. Hän kertoi pojista, jotka ovat olleet epävarmoja oman mielipiteensä ilmaisemisesta, mutta Poikateatteriin osallistumisen jälkeen uskaltaneet tuoda esiin oman näkemyksensä ja haastaa muidenkin mielipiteitä. Hän oli huomannut monen pojan itseluottamuksen kasvavan huomattavasti. Joidenkin hän kertoi jopa lähteneen mukaan järjestötoimintaan. Lisäksi samassa koulussa olevat, aiemmin toisilleen tuntemattomat nuoret ovat teatteriharrastuksen vuoksi muodostaneet tiiviitä ryhmiä koulussa.

Kaikki pojat eivät välttämättä halua osallistua toimintaan, jonka mieltävät esimerkiksi ”naiselliseksi harrastukseksi”. Tämä voi johtua siitä, että he saattavat pelätä tulevansa tuomituiksi. (Horila 2015.) Nuoret eivät haastatteluissa kuitenkaan puhuneet taiteesta naisellisena tai ”naisten harrastuksena”.

Kaksi viidestä haastattelemastani miehestä piti taidetta elämyksellisenä ja itseään kiinnostavana. Toinen heistä kuvaili kulttuuria ja taidetta seuraavasti:

”-- et sehän on se, että miten me tavallaan niinkun ollaan täällä ja se meidän ympäristö. Että mun mielestä se ei kuitenkaan oo sellasta, että pitäis olla niinkun sellasissa, no, hienoissa pukimissa jossain tota konsertissa, tai tämmöttiissä niinkun sinfoniaorkesterin konsertissa, vaan niinku sellasta jokapäivästä, tota.. Jokapäivästä tunne-elämysten, niinku, herättämistä.”

Ja toisen näkemys oli tällainen:

”Niin niistä saa varmaan sellasta niinku henkistä pääomaa ja yhteenkuuluvuutta, niinku parhaimmillaan voi saada. Niin, no semmosta se ehkä mulle niinku tarkoittaa. Ja sit se herättää ihmisissä ajatuksia. Ja sitte niinku taide ja kulttuuri... niillä voi ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin.”

Jos yleisempi käsitys on se, että NEET-nuoret eivät ole kovin kiinnostuneita taiteesta (Lindholm 2015, 24), niin tässä tutkimuksessa tulokset eivät tukeneet tätä ajatusta täysin. Kuitenkin epävarmuus itsestä taide- ja kulttuurisisältöjen tuottajana näkyi toisen miehen kommentissa:

”--et vaan kun, ehkä enemmän se, et mä en osaa.. Tai et mulla ei oo mitään annettavaa. Tai niin musta ainaki itestä tuntuu, siltä et mulla ei ois niinkun mitään semmosta annettavaa. Jollekin taiteelle ja kulttuurille. Mut mua kiinnostaa se ja mua kiinnostaa muiten taide, et se kyllä kiinnostaa.”

Nuoret eivät välttämättä toiminnan alussa ole kovin itsevarmoja, kuten Veijanen ja Lehtokin totesivat. Vaikuttaisi siltä, että vaatii toiminnan suunnittelijalta ja ohjaajalta tilannetajua määrittellä riittävän matala aloituskynnys. Lisäksi ohjaajan on tuettava riittävästi ja autettava nuoria saamaan onnistumisen kokemuksia toiminnan alusta lähtien.

Näkisin että taiteen hyvinvointivaikutuksista puhuttaessa on kuitenkin otettava huomioon se, keneltä aiheesta kysytään ja miten. Kolme haastattelemistani nuorista totesi taiteen ja kulttuurin olevan kaukana itsestään ellei kyse ollut arkisesta toiminnasta kuten musiikin kuuntelusta tai keikoista. Taide nähtiin taitona tai mieleen nousivat taidenäyttelyt ja museot. Yksi totesi sen olevan vaikeasti ymmärrettävää. Kulttuuri oli heidän mielikuvansa mukaan erilaisia käyttäytymismalleja, festareita ja keikkoja. Lisäksi sitä kuvailtiin ilmaisuilla kuten: ”hienomman väen jutut” ja ”erilaiset harrastukset, esimerkiks musiikin kuuntelu”.

Tanssiminen oli yhden kurssikokemuksen perusteella erään haastattelemani mukaan ”todella ankeeta”. Teatterista nuorella taas oli lapsuudesta jäänyt sel-

lainen kuva, että se oli ”pönötystä”. Hän sanoi, että: ” Ei se ollu kivaa. Ei se ollu niinku rentoa.. Vähän niinku teennäistä.” Vastauksista voidaan päätellä, että taide ja kulttuuri ovat osalle NEET-nuorista etäisen tuntuista asioita. Mielikuvat niistä vaikuttavat olevan joillekin nuorille jotain erityistä, jota varten tulee nähdä vaivaa. Arkisia taiteeseen ja kulttuuriin kuuluvia asioita ei välttämättä mielletä näiden otsikoiden alle ja niiden nähdään olevan toisenlaisia ihmisiä varten.

6.4 Toiminnan kasvot: Ohjaajan rooli on keskeinen

Hyvä itsetunto, aitous sekä heittäytyminen ovat olennaisia ominaisuuksia nuorten kanssa työskenneltäessä (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 39–40). Poikateatterin vetäjä Joonas Veijanen puhui haastattelussa paljon siitä, miten ohjaajan on tärkeää antaa myös nuorille tilaa olla oma itsensä. Hän totesi sen onnistuvan parhaiten keskustelemalla yhteisesti päätetyistä säännöistä kuten toisten tuomitsemisesta tai erilaisten tunteiden hyväksymisestä. Lisäksi hänen oman kokemuksensa mukaan ohjaajan rentous ja omille töppäyksille nauraminen ovat edesauttaneet nuorten omana itsenään olemista ryhmässä.

Veijanen puhui auktoriteettinsa rakentuvan rentouden lisäksi kyvystä vakavoitua, jos sille on tarvetta. Joskus homottelun tai natsitervehdysten hyväksyttävyydestä on kuulemma jouduttu keskustelemaan, kuitenkin aina nuorelle ymmärrettävällä tavalla. Yleisestikin yhdeksi ohjaajan tärkeimmiksi ominaisuuksiksi voidaan lukea rajojen asettamisen lisäksi asioiden näkeminen nuoren näkökulmasta (Puuronen 2014, 47–48). Myös nuoren opettaminen näkemään asioita eri perspektiivistä on kansalaiseksi kasvattamisessa tärkeää (Kurki & Nivala 2006, 178).

Nuorten haastatteluissa ohjaajan roolista ei juuri puhuttu suoraan, mutta se tuli esiin rivien välistä, esimerkiksi toiminnan lähestyttävyydessä:

”No, varmaan et siin on semmonen niinku vastaanotto siin toiminnassa et ku sä alotat sen ni et se ois sellai et sinne on helppo niinku hypätä mukaa.”

Ohjaajan roolin tärkeys näkyi kyselyvastauksissa ja satunnaisena mainintana toimeen tulemisesta tämän kanssa. Oletan, että aiheesta ei puhuttu sen vuoksi, ettei siitä kysytty erikseen. On myös mahdollista että nuoret mieltävät ohjaajan roolin niin olennaiseksi osaksi toimintaa, ettei sitä osata ajatella erillisenä siitä.

Peilattessani tietoperustastani ja haastatteluista esiin nousseita asioita totesin, että yksilön innostuminen ja osallistuminen vaativat nähdyksi ja kuulluksi tulemisen tunteen sekä hyväksytyksi tulemisen kokemuksen (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2017; Laitinen 2017). Pelkkä aktiviteettien ideoiminen ja toteuttaminen ei riitä. Toiminnan järjestäjän – tai viime kädessä ohjaajan – on tärkeää myös ottaa tavoitteeksi se, että kohderyhmän syvemmät tarpeet tulisivat tyydytytyiksi. Poikateatterin suurin tavoite ei ole saada nuoria esiintymään, vaan löytämään omat voimavaransa. Larppaamisen päätavoite ei ole opettaa nuorelle tapahtuman järjestämistä, vaan antaa kokemus yhteenkuuluvuudesta ja itsensä ylittämistä. Veijasen ja larp-ohjaaja Kerttu Lehdon mielestä toiminta tulisi räätälöidä aina ryhmän yksilöiden mukaiseksi. Mielestäni tämän vuoksi ohjaajan ihmistuntemus, tunnetaidot sekä sosiaaliset taidot nousevat erittäin tärkeiksi ryhmän toimintaa suunnitellessa. Vaikuttaisi siltä, että ohjaajalta vaaditaan erityisesti tämän kohderyhmän kanssa kykyä joustaa ja sietää epävarmuutta.

Itsen kehittämisen ja ylittämisen on lähdettävä yksilön mukavuustasolta

Olen ymmärtänyt, että osallistavat projektit tähtäävät usein enemmän NEET-nuorten työllistämiseen kuin esimerkiksi tarjoamaan rentoja vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia. Kaksi viidestä haastatelluista nuorista piti erittäin tärkeänä sitä, että saavat harrastaa huvia vuoksi. Kolme oli sitä mieltä, että se on melko tärkeää. Nuorten vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että vaikka työpaikkaa ei ole, jotain mielekästä tekemistä haluttaisiin silti löytää. Eikä sen tarvitse välttämättä johtaa työelämään. Toisaalta neljä viidestä vastasi myös, että jo olemassa olevien taitojen kehittäminen olisi heille melko tärkeää, yhdelle sillä ei ollut väliä. Kolme heistä toivoi, että heidän toiminnasta oppimistansa asioista olisi heille hyötyä työelämässä tai muualla (3/5 ”melko tärkeää”). Vastauksista päätellen, että vaikka toiminnasta halutaan oppia taitoja, joista on hyötyä myös työelä-

mässä, ei se suoraan tarkoita, että toiminnan haluttaisiin liittyvän suoraan työnhakuun. Innostavan tekemisen kautta voidaan oppia asioita, jotka ovat tarpeellisia kaikilla elämän osa-alueilla, kuten sosiaalisia ja tunnetaitoja tai itseilmaisua.

Nuoret saattavat olla epävarmoja omasta osaamistasostaan ja sen vuoksi toiminnan tulisi lähteä ryhmän tasolta, riittävältä mukavuusalueelta. Tätä ajatusta tukee sekä Veijasen haastattelussa esiin nousseet asiat, että Mihaly Csikszentmihalyin Flow-teoria (1997): Toiminnan olisi hyvä olla yksilön omia rajoja mukailevasti riittävän haastavaa. Samalla sen olisi kuitenkin tunnuttava mahdolliselta, jolloin toiminnassa saadaan varmistettua riittävä rentous ja sen myötä nautinto (Csikszentmihalyi 1997). Veijanen korosti, että toiminnassa on lähdettävä nuorten toiveista ja heidän mukavuusalueeltaan. Vain tällä tavoin pystytään hänen mukaansa varmistamaan poikien motivaatio ja sitoutuminen. Myös larp-ohjaaja Kerttu Lehto sanoi olevan tärkeää, että nuoret kokevat tekemisen mielekkäänä ja vaatavuustasoltaan riittävältä. Molemmissa haastatteluissa puhuttiin riittävästä ohjaajan tuesta, mutta samalla vapaudesta toimia ja tehdä itseä kiinnostavia asioita. Veijasen mukaan ei ole ohjaajan tehtävä rajoittaa ideoita vaan käyttää luovuuttaan yhdistääkseen nuorten materiaali kokonaisuudeksi.

Keskustelin erään haastatteleman nuoren miehen kanssa toiminnan järjestämiseen osallistumisesta. Hän kertoi, ettei ole koskaan ollut mukana järjestämässä esimerkiksi tapahtumaa tai retkeä, mutta totesi sen olevan mahdollista, mutta vaativan luottamusta.

“Jos ois ryhmä, niin sitten varmaan. Jos siihen ryhmään on ilmottautunu joitain muitakin joihin voi tavallaan... luottaa. Ja olla sillain niinku hyvissä mielin siinä. Mutta se varmaan riippuu paljon siitä ryhmästä että niinkun sokkona ei tavallaan uskaltais mennä mukaan. Mut jos on jotain tietoo tavallaan jotain niinkun kaavaa etukäteen jonka mukaan pitäis suunnata se. Että niinkun ihan tyhjältä paperilta ei niinku..”

Katsoisin, että nuorilla olisi kiinnostusta toiminnan järjestämiseen ja sisällön tuottamiseen. Edellisessä vastauksessa korostui kuitenkin tarve luottamukseen

ja riittävään tietoon toiminnan sisällöstä. He varmasti tarvitsisivat tukea ja tietynlaiset raamit toimintaan, jotta voivat tuntea olevansa turvallisessa ympäristössä.

6.5 Markkinoinnin ja viestinnän on oltava uskottavaa nuorelle

Kyselyhaastattelussa selvisi, että nuoret eivät kokeneet, että olisi kovinkaan tärkeää, onko toiminnan järjestäjä heille ennestään tuttu vai ei (1/5: ”ei ollenkaan tärkeää”, 1/5: ”ei kovinkaan tärkeää”, 3/5 ”ei väliä”). Tuntemattomuus voi kuitenkin markkinointiasiantuntija Riikka Venäläisen ja larp-ohjaaja Kerttu Lehdon mielestä nousta haasteeksi nuorten tavoittamisessa. He korostivat markkinoinnin ja viestinnän pohjatyön tärkeyttä. Vaikka tällaisessa tapauksessa painotetaan enemmän viestintää kuin markkinointia, molemmat olivat sitä mieltä, että pohjatyö on sama. Siihen pitäisi panostaa ja antaa sille aikaa.

He totesivat, että tämä kohderyhmä on hitaasti lämpenevä ja saattaa suhteellisen helposti saada toiminnasta negatiivisen kuvan, ellei se vaikuta heidän mielestään uskottavalta. Venäläinen totesi myös, että koska toiminta on henkilökohtaisempaa kuin vaikkapa teatterilipun ostaminen, markkinoinnille ja viestinnälle olisi annettava riittävästi tilaa ja aikaa upota ihmisten mieliin.

Molemmissa haastatteluissa myös hakeutuminen kohderyhmän lähelle nähtiin hyvänä asiana. Venäläisen mielestä toimiva malli olisi, että ensin mennään kohderyhmän luo ja herätetään kiinnostus, minkä jälkeen kohderyhmä hakeutuu toiminnan luo. Lehto kertoi muun muassa askarrelleensa eräänä työpäivänään nuorten kohtaamispaikka Toivolla julisteen larp-kerholle, jolloin nuoret olivat kiinnostuneena tulleet kysymään mitä tämä tekee. Lisäksi juliste oli erottunut muista ilmoitustaulun julisteista, koska oli värikäs ja itse tehty. Epäonnistumiselta viestintämateriaalia tehdessä voi Venäläisen mukaan välttyä käyttämällä laadukasta visuaalista materiaalia sekä käyttämällä nykyaikaisia termejä.

Nykynuorten maailma on erittäin visuaalinen (Nuorisotutkimusseura 2015) ja pursuaa erilaista virikemateriaalia (Degerman 2016). Tästä päättelen, että toiminnan järjestäjän kannattaisi pyrkiä erottumaan kaiken tietoähkyn seasta tulemalla nuoren lähelle. Tälle kohderyhmälle toimintaa suunnitellessa olisi varmasti hyvä tehdä jonkinlainen lähestymissuunnitelma. Viestinnän pitäisi olla myös visuaalisesti hieman erilaista kuin muilla. Venäläinen totesi haastattelussa, että pohjatyöhön voisi kuulua myös esimerkiksi pilotointi, jolloin kohderyhmän kaltaiselle ryhmälle esiteltäisiin vaikkapa erilaisia ulkoasuja ja puhetyylejä.

Viestinnän ja markkinoinnin kielestä puhuttaessa Venäläinen puhui siitä, miten toimijan tulee puhua nuorten kielellä. Hänen mukaansa ei kannata käyttää samanlaista asiakieltä, kuin vaikkapa raportoidessa toiminnasta rahoittajalle. Erilaiset nuorisokulttuurin tämänhetkiset trendihahmot tai ilmiöt voisivat hänen näkemyksessään olla mahdollinen tapa lähestyä heitä. Nuorilla vastaus oli hieman erilainen.

Kun kysyin miehiltä nuorten suosiman kielen käyttämisen toimivuudesta viestinnässä, yksi viidestä vastasi, että se “ei todellakaan” toimi ja neljä viidestä “ei välttämättä” (Kuvio 7).

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla sopiva vastaus asteikolta 1-4. (1=ei todellakaan, 4= varmasti) Toiminnan mainonnassa ja markkinoinnissa minut saa luultavimmin kiinnostumaan...

Kuvio 7: Nuorten mielipiteet erilaisten markkinoinnin lähestymistapojen toimivuudesta

Erään haastateltavan nuoren mielestä liika yrittäminen lähestyessä karkottaa hänet heti pois:

”No sit vaikka niinku jossain sosiaalisessa mediassa niin vaikka jotkut videot niin, semmonen juuston huumori niissä on aika niinku ärsyttävää. Ja jotenki kun niitä tulee Facebookissa vastaan niitä mainoksia ja videoita aika usein.. Tai sit jos jostain on yritetty väkisin tehdä liian jotenki cool.”

Oletan, että hän viittasi “juustosuuudella” epäaitouteen ja liikaan yrittämiseen. Videoista kaksi haastateltavaa sanoi, että mikäli laatu on hyvä ja sisältö kiinnostavaa, he jaksavat katsoa sen. Videoihin suhtauduttiin ylipäättään melko eri tavoilla: yksi totesi, ettei todellakaan katso videoita, toinen sanoi ehdottomasti kiinnostuvansa ja loput olivat neutraaleja. Ajattelen sen riippuvan siitä, mihin tarkoitukseen video on. Jos se on tehty toiminnan omille netti- tai Facebook-sivuille ja antaa kuvaa tai informaatiota toiminnan sisällöstä, se koettiin hyvänä

asiana. Ne, jotka kokivat videot ärsyttävinä, vaikuttivat mieltävän ne enemmänkin mainoksina, jotka pyörivät sosiaalisessa mediassa.

Uskoisin, että yritys vedota nuoriin populaarikulttuuriviittauksin tai nuorten käyttämällä termeillä ei aina ole onnistunut. Pahimmillaan se saatetaan tulkita liiaksi yrittämiseksi, joka koetaan luotaantyöntävänä. Uskonkin, että paras tapa lähestyä heitä olisi käyttää suhteellisen neutraalia nykykieltä sekä informatiivisia ja visuaalisia videoita ja kuvia.

Kuvien runsauden nuoret kokivat yleisesti ottaen hyvänä asiana. Uskon että nykynuorille kuvat, ja myös videot, toimivat hyvin mielenkiinnon herättäjinä. Kuitenkaan mikä tahansa kuva tai video ei heille kelpaa. Esimerkiksi ilmoitustaululla kaiken kuvamateriaalin keskeltä keskinkertainen ei välttämättä erotu. Lisäksi toiminnan uskottavuus voi nuoren silmissä karista, jos mainos on vanhanaikainen tai tönkkö. Näkisin, että toimijan kannattaisi tutustua olemassa olevan tarjonnan mainoksiin ja hakea erottumista niistä.

Ensisijaisen tärkeää kuitenkin vaikutti nuorille itselleen olevan tiedon helppo löytäminen: että vastaus kysymyksiin saadaan helposti. Niin nuoret kuin Venäläinenkin korostivat nettisivujen tärkeyttä. On tärkeää, että nuori löytää riittävästi tietoa toiminnasta ja että kynnyks lisäkysymyksille on tehty mahdollisimman matalaksi. Nuoret itse olivat sitä mieltä, että mikäli toiminta on riittävän kiinnostavaa, ei ole väliä miten siitä viestitään. Venäläinen, Lehto ja Poikateatterin ohjaaja Joonas Veijanen olivat kuitenkin eri mieltä kuin nuoret. Heidän puheissaan korostui, että toiminnasta viestimisen tulee olla nuoria kiinnostavaa, sillä se luo ensivaikutelman projektista. Esimerkiksi mainoksen heikko visuaalinen ilme tai outo puhetyyli voivat siis säikäyttää nuoret pois.

Markkinointi on tehokkaimmillaan, kun se vaikuttaa piilossa oleviin toiveisiin ja haluihin, joten toimijan olisi hyvä selvittää kohderyhmän taustavaikuttajia (Mahoney 2003). Tällöin nuori ei välttämättä ole itse täysin tietoinen vaikuttamisestaan tutustuessaan toimintaan. Sen kuitenkin voidaan nähdä vaikuttavan heidän suhtautumistapaansa rivien välistä, kun he puhuivat esimerkiksi ärsyt-

tävistä mainontatavoista. Jos nuori ei kiinnostu toiminnasta viestinnän perusteella, tämä tuskin osallistuu.

Venäläinen korosti, että toiminnan ja viestinnän tulisi vastata nuoren tarpeisiin. Weinbergerin (2014) mukaan tiedostamattomalla tasolla toimivat perusasiat, kuten turvallisuudentunne tai seksuaaliset vietit vaikuttavat sekä lyhyt- että pitkäaikaiseen päätöksentekoon. Tietoisen tasolla ovat asiat, kuten elämän tarkoituksen selvittäminen ja muiden auttaminen taas vaikuttavat lyhytjänteisempään, keskittyneempään päätöksentekoon (Weinberger 2014). Näkisin tämän tarkoittavan sitä, että toiminnan perusajatus kulkee mukana, mutta ei välttämättä ole se, mitä nuoret suoraan haluavat toiminnalta. Toiminnan tarkoitus voi toimijan mielestä olla vaikkapa nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden parantaminen sekä kuulluksi tuleminen. Nämä asiat olisi hyvä pitää taustalla ja etsiä tähän parhaiten soveltuvat, nuoria itseään eniten motivoivat työkalut ja toimintamallit.

7 TUOTOKSENA CHECKLIST -VINKKILISTA

Tässä kappaleessa kerron Checklist -vinkkityökalusta, joka muotoutui tilaajan toiveen ja tutkimustulosten perusteella opinnäytetyöni lopputuotteeksi (Kuvio 8). Lisäksi kerron tilaajalle antamani kehitysehdotukseni.

Kuvio 8: Polku lopputuotokseen

7.1 Checklist -työkalu toimintaa NEET-nuorille järjestävälle

Tilaajan toiveena oli saada listatyyppinen lopputuote, josta tulisi myös osa Miesten vuoro-hankkeen materiaaleja. Koska tarvekartoitus oli jäänyt hankkeen alussa tekemättä ja nuorten tavoittamisessa oli haasteita, toiminnan järjestäjälle suunnattu vinkkilista tuntui luonnolliselta vaihtoehdolta.

Opinnäytetyön tulosten ja tilaajan tarpeen perusteella syntynyt Checklist (Liite 4) on listamuotoinen työkalu sellaiselle toimijalle, joka järjestää toimintaa 15–29-vuotiaille vailla työ- ja koulutuspaikkaa oleville nuorille. Työkalu muodostui tärkeimmistä tuloksista esiin nousseista asioista. Se ottaa huomioon muun muassa luottamuksen tärkeyden, ohjaajan roolin, yksilölliset erot, markkinointiin panostamisen sekä mukavuustasolta lähtemisen. Tarkoituksena on, että toiminnan järjestäjä käy läpi kohta kohdalta, täyttyvätkö osat tämän toiminnassa. Jokaisessa tarkistuskohdassa on oma otsikkonsa ja otsikon alla suuntaa-antavia kysymyksiä. Kysymyksiin liittyen on lisäksi ”Vinkki”-kohta, jossa osa-alueen kysymyksiä tarkennetaan ja taustoitetaan. Käymällä läpi kaikki kohdat ja toimimalla niiden mukaisesti toimija pystyy parantamaan toimintansa tavoitavuutta ja kiinnostavuutta nuorelle. Vaikka opinnäytetyöni tutkimuksen ja kehittämistyön rajauksena olivat 18–29-vuotiaat NEET-miehet, halusin lopputuotteen skaalautuvan laajemmin: 15–29-vuotiaille nuorille. Nyt se sopii laajemmalle ikäryhmälle toimintaa järjestävälle, koska se ei rajaudu vain täysi-ikäisiin miehiin.

Kokonaisuus tietoperustan ja tutkimuksen olennaisimmista teemoista

Niin tietoperustassa kuin tekemissäni haastatteluissa nousi esiin se, että NEET-nuoret, etenkin syrjäytymisvaarassa olevat, luottavat muihin ihmisiin keskimääräistä vähemmän. Ennakkoluulot ja epäluottamus vaikuttivat olevan kohde-ryhmälle melko ominaista. Tämä näkyi niin nuorten kuin asiantuntijoidenkin haastatteluissa ja se koski sekä itse toimintaa että siitä viestimistä. Kokemukseni mukaan etenkin viestinnässä toimijan haasteena on lähestyä nuoria heitä kiinnostavalla materiaalilla. Jos materiaali herättää paljon ennakkoluuloja toimintaa kohtaan, luottamusta ei synny. Itsensä kriittinen tarkkailu muiden näkökulmasta on nuorelle ihmiselle luonnollista, joten heille on erityisen tärkeää pitää huolta siitä miltä vaikuttavat ulospäin.

NEET-nuoret saattavat olla vieläkin itsekriittisempiä. Päättelin tämän perusteella, että toiminnan tulisi istua nuoren kuvaan itsestään sekä siihen, miltä hän kokee vaikuttavansa muiden ihmisten silmissä. Haastatteluista selvisi, että toi-

minnan järjestäjän tulisi ymmärtää, että toiminnasta viestiminen on markkinoitua ja siihen on siksi tärkeää panostaa. Tämän vuoksi oli mielestäni kannattavaa jakaa Checklist kahteen osaan: toiminnan sisältöön ja viestintään.

Etenkin haastatteluissa korostui se, että jokaisella nuorella on yksilölliset toiveet ja tarpeet ja tämä tulisi ottaa huomioon toimintaa suunnitellessa. Esimerkiksi temperamenttiin, mielenkiinnon kohteisiin ja itsensä toteuttamiseen liittyvät toiveet ja tarpeet erottavat haastatteluiden mukaan nuoret yksilöinä toisistaan. Tästä huomiosta nousi tarve korostaa esityön tekemisen tärkeyttä. Totesin, että toiminnan järjestäjän olisi tutustuttava huolellisesti kohderyhmään, jolle haluaa toimintaa järjestää. Lisäksi asiantuntijahaastatteluissa puhuttiin rajaamisen tärkeydestä: toimijan on kohdennettava kohderyhmälle järjestettävä toiminta ja viestintä riittävän tarkaksi. Kohdentaminen vaikuttaa muun muassa viestinnän sisältöön ja käytettäviin kanaviin. Se vaikuttaa myös siihen, millaista toiminnan sisällön olisi oltava kullekin ikäryhmälle ja erilaisista asioista kiinnostuneille nuorille.

Selvisi, että yksilöllisten erojen huomioon ottaminen ei välttämättä tarkoita toiminnan etenemisen tarkkaa suunnittelua ja tiukkaa aikataulutusta. Se voi tälle kohderyhmälle tarkoittaa sitä, että ohjaajan on siedettävä epävarmuutta ja edettävä ryhmän ja sen yksilöiden ehdoilla. Ohjaajan rooli korostui lopputuotteessa muun muassa kysymyksinä ohjaajien kokemuksesta kohderyhmän kanssa työskentelystä sekä keskustelumahdollisuuden tarjoamisesta heille. Niin haastatteluissa kuin tietoperustassakin puhuttiin nuorten mukavuusalueesta ja ohjaajan rooli tuli vahvasti esiin myös sen kohdalla. Se saattaa tällä kohderyhmällä olla erilainen kuin jollain muulla ryhmällä ja ohjaajan tulisi olla erittäin tietoinen tästä. Sen vuoksi olen korostanut Checklistissä yksilölliseltä mukavuusalueelta lähtevää toimintaa ja viestintää, joka lähestyisi nuoria kanavissa, joissa he kokevat olevansa vahvoilla.

Tutkimuksen perusteella muodostui melko kattava paketti, jonka avulla toiminnan järjestäjä pystyy kohta kohdalta kehittämään toimintaansa enemmän nuorten toiveiden mukaiseksi. Kohderyhmälähtöisyys nousi tuloksissa olennaisimmaksi asiaksi ja sen vuoksi olen alleviivannut sitä lopputuotteessani paljon.

7.2 Kehitysehdotukset tilaajalle

Kehitysehdotukseni liittyvät niin toiminnan sisältöön kuin toiminnasta tiedottamiseenkin. Tilaaja voi halutessaan ottaa käyttöönsä hyödylliseksi kokemansa ideat tai muokata niitä toimintaansa sopivaksi. Osa kehitysehdotuksista nousi suoraan vastauksena hankkeen haasteisiin ja osa syntyi tutkimuksen pohjalta.

Ikäjakauma

Turussa hankkeen ensimmäisestä tapaamisesta ilmoitettiin tiedotteella, jossa 15–29-vuotiaat nuoret miehet kutsuttiin nuorisotalolle valitsemaan itseään kiinnostavaa toimintaa. Tekemissäni haastatteluissa oli puhetta siitä, että 18-vuotias (ja etenkin 15-vuotias) on luultavasti kiinnostunut erilaisista asioista kuin 29-vuotias, joka ei välttämättä halua viettää aikaa itseään niin paljon nuorempien kanssa. Lisäksi tämän ikäinen ei todennäköisesti halua mennä nuorisotalolle, vaan jonnekin muualle. Siksi siitä ei ainakaan viestinnässä kannattaisi välttämättä ilmoittaa niin laajalla ikäjakaumalla.

Voisi olla hyvä jakaa toimintaryhmät eri-ikäisten ryhmiin tai tarjota suoraan erilaisia toimintoja eri-ikäisille. Toiminnasta voitaisiin myös ilmoittaa eri paikoissa sen mukaan, minkä ikäisistä on kyse (esim. 15–17-vuotiaille nuorisotalot, koulut, kirjasto). Ja toisaalta ensimmäisiä tutustumistapahtumia voitaisiin järjestää matalan kynnyksen paikoissa, joista on myös helppo pääsy pois. Tässäkin voitaisiin ideoida vapaasti pitäen mielessä kohderyhmän toiveet ja rennon lähestymistavan. (Villi kortti: voisiko yli 18-vuotiaiden ensimmäinen tapaaminen olla jopa jossakin rauhallisessa olutravintolassa?)

Kohderyhmän kenkiin - miten lähestyä nuoria?

Tutkimuksessa selvisi, että on erittäin tärkeää tietää, millaisia kohderyhmän ihmiset ovat; mistä he pitävät, mikä heitä kiinnostaa, missä he kulkevat. Markkinointi- ja viestintänäkökulmasta katsottuna asettuminen nuoren asemaan on

hyödyllistä. Erilaisten lähestymistapojen ideointia voisivat toteuttaa vaikkapa samaan ikäryhmään kuuluvat opiskelijat. Lähestymistapojen selvittämistä voi jatkaa vielä toiminnan alettua, jos se ei ole ensimmäisellä kerralla onnistunut. Pilotointiin voitaisiin kutsua esimerkiksi palvelumuotoilijaopiskelijoita, jotka voisivat auttaa näkemään ongelmakohdat, joille itse on sokeutunut.

Toiminnan tulee olla rentoa ja hauskaa

Lähtökohtaisesti harrastustoimintaan ryhtyessään nuoret eivät ajattele työelämätaitoja, vaikka työpaikkaa ei olisikaan. Tämä tuli ilmi nuorten miesten haastatteluista, joissa miehet vastasivat haluavansa voida harrastaa omaksi huvikseen. Myös toki erillisiä työelämään tähtäviä taitoja painottavia ryhmiä voidaan luoda. Tällöin kyseeseen voisivat tulla esimerkiksi luovan alan töihin liittyvät, yleensä maksullisten kurssien sisällöt ja taidot.

Hyödynnä kaikki verkostot

Projektissa ideoiden kehittelyyn tai nuorten tavoittamiseen voitaisiin hyödyntää esimerkiksi työelämässä toimivia (entisiä ja nykyisiä) Humanistisen Ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Verkosto on laaja ja esimerkiksi erilaisissa yhteisöpedagogien Facebook-yhteisöissä tieto saavuttaa melko kattavankin ihmisjoukon.

Ehdotuksia opiskelijoilta ja nuorilta itseltään

Jos toimintaa ei olla saatu tarjotuilla aktiviteeteillä aloitettua, nuoria voitaisiin erikseen hakea toiminnan suunnitteluryhmään. Pohjatyönä aloitettavalle toiminnalle voitaisiin eri-ikäisten kohderyhmistä perustaa suunnitteluryhmät, jotka ideoisivat myös heitä itseään kiinnostavaa toimintaa saman ikäisille nuorille. Itseideoituun ohjelmaan nuoret sitoutuisivat todennäköisesti vielä paremmin.

Nuoret sisällöntuottajina

Toiminnassa mukana olevien nuorten kanssa voidaan suunnitella jatkoa ryhmälle, jossa he ovat tai heitä voidaan pyytää ideoimaan uusia heitä kiinnostavia kursseja. Tässä voisi tulla kyseeseen brainstormaus mahdollisesta jatkotoimin-

nasta tai uusien kurssien aloittamisesta – sekä siitä, miten heidänlaisiaan nuoria saataisiin tavoitettua.

Vertaistodistus

Palautteen keräämiseen kannattaa panostaa hyvin, sillä se tulee olemaan jatkon (ja varmasti myös rahoittajan) kannalta avainasemassa. Sen avulla voidaan kehittää toimintaa ja sitä voidaan hyödyntää jatkossa osallistujien saamiseen. Palautteen keräämiseen ja toiminnan vaikuttamisen mittaamiseen voitaisiin hyödyntää luoviakin menetelmiä. Hanke hyötyisi mahdollisesti siitä, että valikoituja palautteita olisi esillä sosiaalisessa mediassa tai kotisivuilla. Silloin se saattaisi tuntua nuorelle uskottavammalta.

Laaja kattaus eri asioista kiinnostuneita nuoria

18–29-vuotiaisiin NEET-nuoriin sisältyy hyvin laaja kirjo erilaisia nuoria, joten kiinnostuksenkohteet vaihtelevat laidasta laitaan. Erilaisista mahdollisista osallistujista voitaisiin tehdä esimerkkimalleja Turun tai Jyväskylän alueella asuvista miehistä. Jos toimintaa halutaan järjestää myös eri kulttuureista Suomeen maahan muuttaneille NEET-miehille, kannattaa ottaa huomioon, että heitä saattavat kiinnostaa erilaiset asiat kuin vaikkapa netissä aikaansa viettävää, kantasuomalaista miestä. Tämäkin olisi hyvä huomioida toiminnan sisällön sekä viestinnän suunnittelussa.

Vastaanottokeskuksien tai maahanmuuttajien kanssa työskentelevien toimistojen kautta voitaisiin tehdä kyselyä toivotusta toiminnasta. Toki tällöin täytyy ottaa huomioon erilaiset kielirajoitteet sekä toiminnassa käytetty kieli. Toiveita voitaisiin myös kysellä verkossa toimivilta foorumeilta (joku nettityöhön perehtynyt nuorisotyöntekijä osannee auttaa löytämään foorumit), jolloin nuoret kokisivat, että heidän tavoittamiseensa on nähty vaivaa ja heidän mielipiteensä kiinnostaa. Tutkimuksessa puhuttiin siitä, että on hyvä lähestyä nuorta kanavassa, jossa hän kokee itsensä vahvaksi, joten tällainen lähestymistapa voisi senkin puolesta toimia.

Ohjaajien riittävä tukeminen ja kuuntelu

Koska kyseessä on hanke, jossa ryhmiä ohjaavat ulkopuoliset ohjaajat, on hyvä kerätä tietoa myös ohjaajilta toiminnan kehittämiseksi. Lisäksi vertaistuen tai työnohjauksen ja keskustelumahdollisuuksien tarjoaminen on varmasti tärkeää, koska ohjaajat työskentelevät yksin. Näille ohjaajille/palveluntarjoajille voisi järjestää tapaamisia ja yhteistä palaveriaikaa ohjaajien kesken (mahdollisesti sekä Turusta että Jyväskylästä). Tällä tavoin voidaan jakaa ideoita ja kokemuksia.

Viestintä on markkinointia, tee pohjatyö huolella

Toiminnasta tiedottaminen saattaa tälle kohderyhmälle toimia parhaiten nuorten kanssa jo yhteistyössä toimivien toimijoiden kautta. Pohjatyö kannattaa tehdä kuitenkin hyvin, jos erillistä viestintää tai markkinointia halutaan tehdä. Tässä olisi mahdollista esimerkiksi tarjota opintopistemahdollisuuksia kulttuurituotannon tai viestinnän opiskelijoille. Jo toiminnassa mukana olevilta pojilta voitaisiin kysellä myös viestintämateriaalien toimivuudesta.

Eri aktiviteeteista tiedottaminen erikseen

Asiantuntijakeskusteluissa nousi ajatus siitä, että kohderyhmän saattaisi tavoittaa helpommin tiedottamalla eri aktiviteeteista erikseen. Pohdittiin myös ymmärtävätkö nuoret olevansa Miesten vuoron hankkeen toiminnassa - näkyykö se jotenkin muuten kuin julisteessa? Jos he näkevät mainoksen ja googlaavat Miesten vuoron, he löytävät hankkeen (ilmeisesti rahoittajalle suunnatulle) sivulle. Tarvitseeko nuoren ymmärtää olevansa Miesten vuoron asiakas? Kyseessä on uusi hanke, joka ei ole nuorille ennestään tuttu, joten sen mainitseminen voi aiheuttaa hämmennystä. Tässä olisi myös mahdollisuus jakaa aktiviteetit jo suoraan eri ikäryhmille toiminnan mukaan.

Hankkeen kasvot

Koska hanke on uutuutensa vuoksi tuntematon monille, se voisi hyötyä keulakuvahenkilöstä tai -henkilöistä (niin Turussa kuin Jyväskylässäkin). Ensivaikutelma on ratkaiseva askel, kun nuori ollaan saatu liikkeelle. Se, kuka nuorta on

ottamassa vastaan ja miten, on tärkeää miettiä hyvin etukäteen. Esimerkiksi toiminnan ohjaajista voitaisiin tehdä vaikkapa videoesittely hankkeen nettisivuille (tai Facebookiin tms). Myös kasvokkain tapahtuviin hankkeen yleisempiin esittelytapahtumiin kannattaisi valita sopivat henkilöt. Kannattaa tarkkaan harkita, millaiset kasvot hankkeelle antaa, ne luovat pohjan uskottavuudelle. Olisi varmasti hyvä, että keulahahmo olisi myös kiinteästi mukana nuorten kanssa tehtävässä toiminnassa.

Nettisivut

Nuoret painottivat haastatteluissani tiedon löytymisen tärkeyttä. Samalla mainittiin nettisivujen tai jonkin vastaavan pohjan olevan tärkeä, jos haluaa lisätietoa toiminnasta. Ainakin Turussa toiminnasta jaettiin esitteitä, jossa hankkeen nimi on esillä. Sen vuoksi nettisivujen kannattaisi mielestäni olla sellaiset, jotka soveltuvat myös kohderyhmälle tiedon hankkimiseen. Eli nuorille oltaisiin luotu erilliset sivut, josta voi hakea tietoa. Sähköpostilla tiedon hankkiminen voidaan kokea liian hankalaksi koska tietoa ollaan totuttu löytämään hakemalla netistä.

8 LOPUKSI

Tässä luvussa kokoan yhteenvedon siitä, miten opinnäytetyöni onnistui mielestäni kokonaisuudessaan. Lopuksi esittelen tilaajan palautteen ja kerron miten tuotostani tullaan levittämään ja miten aiheen tutkimista voitaisiin jatkaa.

8.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Tutkimuskysymykseni olivat:

“Millainen taide- ja kulttuuritoiminta innostaa nuoria vailla työ- ja opiskelupaikkaa olevia miehiä osallistumaan?” sekä tarkentava kysymys: *“Miten taide- ja kulttuurialan palveluntarjoajat voisivat paremmin ottaa huomioon nuoret miehet kohderyhmänä toimintansa ja sen markkinoimisen suunnittelussa?”*

Sain mielestäni melko hyvin rajattua kysymykseni jo alussa. Koin tarkentavan kysymyksen tukevan hyvin pääkysymystä ja rajaavan tutkimusta riittävästi.

Kysymykseen ”Millainen taide- ja kulttuuritoiminta innostaa nuoria vailla työ- ja opiskelupaikkaa olevia miehiä osallistumaan” sain osittain vastattua laadullisesta näkökulmasta. Haastatteluista sai mielikuvan siitä, miten kohderyhmää olisi lähestyttävä ja millaista toiminnan olisi hyvä olla laadultaan: rentoa, jatkuvaa, pieni ryhmä ym. Edellä mainittu viittaa kuitenkin toimintaan osallistumiseen, ei yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Toiminnan sisällön puolesta, eli mikä kulttuuritoiminta nuoria kiinnostaisi, kysymys jäi ilman vastausta. Näkisin että toiseen tutkimuskysymykseeni opinnäytetyö onnistui vastaamaan – tutkimuksen yksiulotteisuuden huomioon ottaen – melko hyvin.

Olisin voinut tutkimuksessa syventyä vielä enemmän innostamisen näkökulmaan. Silloin olisin esimerkiksi saattanut kysyä nuorilta enemmän siitä, millainen toiminta heitä innostaisi lähtemään mukaan toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen. Lisäksi yhteiskunnallisen vaikuttamisen tutkiminen jäi taka-

alalle. Niin tutkimuskysymyksessä kuin tilaajan toiveessakin nousi esiin ajatus toiminnan aktivoivuudesta: että nuoret alkaisivat toiminnan myötä aktiivisemmin osallistua myös yhteiskuntaan. Tämä olisi vaatinut todennäköisesti pitkäkestoisemman ja luoneeltaan tarkkailevamman tutkimuksen. Nyt sain vain hyvin pienen välähdyksen siitä, miten nuoret ajattelevat ja millaisia motivoivia – ja toisaalta estäviä – tekijöitä on ohjaamassa heidän toimintaansa. Olisi myös varmasti ollut hyvä syventyä enemmän yksilön näkökulmaan sekä taide- ja kulttuurialan toimijoihin. Nyt käsittelin paljon yhteiskunnallisen tason ilmiöitä ja näkökulmia.

Selkeyttääkseni tietoperustaani itselleni pyrin hakemaan vastausta kysymyksiin: “Miksi nuorten miesten pitäisi osallistua taide- ja kulttuuritoimintaan?” sekä “Miten yksilön hyvinvointi vaikuttaa yhteisön hyvinvointiin?” Kysymykset auttoivat hakemaan lähteistä mahdollisia syitä ja seurauksia, joilla olisi vaikutusta nuorten miesten osallistumiseen. Muotoillessani kysymyksiä tein olettamuksen, että nuorten miesten halutaan osallistuvan ja että hyvinvointi mahdollisesti lisääntyy taiteen ja kulttuurin kautta.

8.2 Tutkimuksen eettisyys, validiteetti ja reliabiliteetti

Koska aihe on niin arka, jouduin paljon pohtimaan tutkimuksen eettisiä puolia ja omaa asemaani tutkimuksen tekijänä, mutta myös laajemmin yhteiskunnan jäsenenä. Lähteenmaa (1999, 115–117) esittää, että erilaisista ”periaatteessa hyvää tarkoittavista” syrjäytymistä käsittelevistä projekteista on tuotettu jopa intimiteettiä loukkaavia raportteja. Hänen mukaansa tutkimustuloksilla voidaan silkasta ymmärtämättömyydestä vahingoittaa tutkimushenkilöitä (Lähteenmaa 1999, 115–117). Mietin, millä tavoin puhuisin ilmiöistä ja NEET-nuorista kunnioittavasti. Pyrin asettamaan itseni vastaavanlaiseen asemaan ja tunnustelin millä tuntuisi lukea tätä työtä.

Olisin halunnut myös selvittää, miten nuoret kokevat itseensä kohdistuvat yhteiskunnan toiveet ja odotukset tai kokevatko he olevansa ”syrjäytyneitä” – tai

mitä sana heille oikeasti tarkoittaa. Syrjäytymistä ja poikakulttuuria tutkiessani heräsi kysymys siitä, miten voisin käsitellä aihetta mahdollisimman neutraalisti. Tämä oli haaste koko tutkimusprosessin ajan ja totesin aiheen olevan niin monisyinen, että täysin neutraalia lähestymistä aiheeseen on melko mahdotonta saada.

Tutkin opinnäytetyöni sivussa aiheita kuten mielen sairaudet, uupuminen, elämänhallinta, erilaiset ääri-ilmiöt, poika- ja nuorisokulttuurin historia sekä elämän lähtökohdat. Koin, että minun täytyisi pureutua ydintemoihin ennen kuin voisin ymmärtää, mitä ylipäätään olen tutkimassa ja mitä minun todella on tarkoitus selvittää. Rajasin kuitenkin suuren osan tutkimistani asioista pois työstäni ja hyödynsin niitä lähinnä taustatietona itselleni tutkimuksen tekijänä. Kun henkilökohtainen innostus aiheeseen oli syttynyt, työni lähti liikkeelle melko kunnianhimoisesti. Luomani havainnollistava kolmio oli mielestäni onnistunut, mutta sen laajuuden vuoksi tietoperustan raja-
aus venyi ja lähti leviämään jopa liiaksi. Aiheena yhteiskunnan ilmiöiden tutkiminen on kuitenkin niin laaja ja niin syvälle menevä, että opinnäytetyöni jää melko kevyeksi pintaraapaisuksi. Uskon, että se kuitenkin kuvaa ilmiötä tästä näkökulmasta melko hyvin.

Koska haastattelin vain viittä nuorta miestä, tutkimuksen ei voida katsoa kattavan kaikkia 18–29-vuotiaita, saati koko Suomen nuorisoa. Sain tutkimukseen mielestäni kuitenkin suhteellisen hyvän kattauksen erilaisia tämän ikä- ja kohderyhmän edustajia. Vastauksissa alkoivat toistua tietyt teemat, eli kyllääntymistä tapahtui (Tuomi & Sarajärvi 2009, 87). Silti on otettava huomioon, että haastatellut olivat jo toiminnan parissa olevia, samalla paikkakunnalla asuvia, kantasuomalaisia nuoria. Tästä syystä pois rajautuivat muun muassa kulttuurilliset ja alueelliset erot eikä siinä otettu huomioon esimerkiksi täysin eristäytyneitä nuoria.

Asiantuntijahaastattelut antoivat hyvää näkökulmaa aiheeseen ja lopputuotteen puolesta koen saaneeni koottua melko kuvaavan kokonaisuuden haastatteluiden avulla. Kuitenkin on otettava huomioon, että haastatellut olivat kaikki Etelä-Suomen alueelta ja edustavat vain yhden asiantuntijan kokemusta ja näkökul-

maa asiasta. Lisäksi kulttuuriasiantuntijat olivat jollain tavalla kytköksissä Miesten vuoro-hankkeeseen, millä voidaan nähdä olevan vaikutusta vastauksiin.

Tutkimusmateriaalini koostui tietoperustan lisäksi ainoastaan haastatteluista. Sen voidaan katsoa antavan tutkittavasta aiheesta yksipuolisen kuvan. Sen lisäksi, että olen rajannut tietoperustaani itse valitsemani aiheeseen liittyvät asiat, pystyin tietyissä määrin vaikuttamaan myös haastatteluiden sisältöön. Haastatteluissa minulla on tutkijana mahdollisuus johdatella haastateltua valitsemieni aiheisiin tarkentavilla kysymyksillä ja tulkita vastauksia tutkimukseen sopiviksi. Lisäksi vastauksiin saattaa haastattelutilanteessa vaikuttaa halu miellyttää haastattelijaa tai vastausten ”siloittelu”.

Tutkimusta voitaisiin kehittää eteenpäin tekemällä aivoriisiä tai brainstormausta nuorten kanssa. Mielestäni nuorten näkemyksen selvittäminen on tärkeää, jotta heidän toivomaansa toimintaa voidaan järjestää. Käsittelisin jatkossa enemmän myös sitä, millä tavoilla nuoria saataisiin innostumaan vaikuttamisesta yhteiskunnassa.

8.3 Tilaajan palaute ja levittämissuunnitelma

Tilaaja aikoo jakaa Checklist -lopputuotoksen Miesten vuoro -hankkeen verkkosivuille. Lisäksi se esitellään hankkeen loppuseminaarissa ja se tulee olemaan osa hankkeen verkkojulkaisua. Hankkeen projektipäällikkö Marjo Kolehmainen kommentoi kehittämistyötä ja lopputuotosta seuraavasti:

Hyvää ja huolellista jälkeä. Visuaalinen ilme on hankkeen väri- maailman mukainen. Tuote palvelee tilaajan tarpeita ja on osa hankkeen tavoitteita: miten saadaan nuoret miehet innostumaan ja miten voidaan lisätä osallisuutta taiteen- ja kulttuurin sisältöjen tuottamiseen. Tuote antaa nuorten miesten tai poikien kanssa toimiville tietoa järjestää toimintaa kohderyhmälle. Toisaalta tuote palvelee myös laajemmin kohderyhmää tavoittelevia ja on sovellettavissa kaikkeen toimintaan, muuhunkin kuin taide- ja kulttuurisisältöjen tuottamiseen. Tuote tukee tutkimuksessa syntyvää tietoa ja on konkreettinen työkalu edistämään taide- ja kulttuurialan yleisötyön muotoja, huomioiden 15–29-vuotiaiden NEET-

nuorten osallisuus palveluissa. Opiskelija toimi työtä tehdessä itsenäisesti, kuunteli ja huomioi tilaajan toiveet. Yhteistyö sujui joustavasti.

Sovimme Kolehmaisien kanssa, että selvitän sopivan painopaikan, jossa tilaaja painattaa 50–100 kappaletta kehittämäni Checklist-työkalua paperiversiona. Saan painoversioista itselleni osan. Lähetän työkalua sekä postitse että sähköisesti muun muassa Uudellamaalla toimiville nuorisotoiminnan järjestäjille. Jaan työkalun myös sosiaalisessa mediassa yhteisöpedagogialumneille, jotka työskentelevät ympäri Etelä-Suomea nuoriso- ja järjestötyössä. Valma-luokkien kanssa työskentelevä kontaktini on luvannut jakaa Checklistiä muun muassa etsivän nuorisotyön, mielenterveystyön ja nuorisokulttuurialan verkostoilleen. Lisäksi otan yhteyttä nuorisoalan kattojärjestö Allianssiin ja selvitän, haluavatko he jakaa työkalun verkkoversiona vai toimitanko heille nipun paperiversioita.

8.4 Loppusanat

Toivon, että tutkimukseni ja siitä syntynyt Checklist -työkalu estäisivät mahdolliset sudenkuopat, joihin toiminnan järjestäjä saattaa kompastua. Tällä tavalla säästetään aikaa ja resursseja muuhun. Tutkimuksessani selvisi, että nykynuoriso on entistä mediakriittisempää ja vaikeammin tavoitettavissa. Sen vuoksi tämä työkalu ei ole ainoastaan uusille toiminnan järjestäjille, vaan myös jo kohde-ryhmän kanssa toimiville. Pintaa syvemmälle katsottaessa voisin sanoa Checklistin olevan enemmänkin työkalu nuoren kuuntelemiseen ja ymmärtämiseen, kuin pelkkä lista tehtävistä asioista.

Nuorisokulttuuri muuttuu jatkuvasti ja nuorisoalan toimijan on tärkeää pysyä vauhdissa mukana. Näkisin, että onnistuneessa kommunikaatiossa on pohjimiltaan kyse halusta ymmärtää. Vaikka uskon, että aikuinen tulee aina olemaan tietyllä tavalla ulkopuolinen nuoren maailmasta, hänen edukseen toimii se, että hän on itse ollut joskus nuori. Ja vaikka aika muuttuu, jotkin nuoruuden elementit säilyvät samana. Suomen mielenterveysseuran verkkokriisityön päällik-

kö Satu Sutela (Peltomäki 2019) on sanonut, että: ” Olemme kokeneet, että nuoret eivät niinkään tarvitse tietoa, vaan he kaipaavat jonkun aikaa, että joku kuuntelee ja näkee heidän voimavarojaan”. Nuorille suunnatun toiminnan järjestäjän ei siis ole tärkeintä yrittää pysyä kiinni pintapuolisissa asioissa, trendeissä ja ajassa – se kannattaa ulkoistaa asiantuntijoille, eli nuorille itselleen. Olennaisinta olisi aidosti kuunnella ja katsoa tarkkaan, jotta voisi nähdä ennako-odotustensa läpi.

LÄHTEET

Aaltonen, Sanna & Berg, Päivi & Ikäheimo, Salla 2015. Nuoret luukulla - Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. ISBN 978-952-302-442-7.

Aapola, Sinikka & Kaarninen, Mervi 2003. Nuoruuden vuosisata: suomalaisen nuorison historia. Jyväskylä: Nuorisotutkimusverkosto.

Alastalo, Marja & Åkerman, Maria & Vaittinen, Tiina 2017. Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, Matti & Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. 214–232. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino

Ali-Hokka, Anne 2018. On työpajaa, Reipasta Aamua ja sirkustemppeja – nuorten syrjäytymistä ehkäistään sadoissa projekteissa, mutta onko niitä jo liikaa? Yle uutiset 23.10.2018. Viitattu 28.3.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10465862>

Asetus nuorisolaista 1285/2016.

Butet-Roch, Laurence 2018. Pictures Reveal the Isolated Lives of Japan's Social Recluses. National Geographic 14.2.2018. Viitattu 20.12.2018. <https://www.nationalgeographic.com/photography/proof/2018/february/japan-hikikomori-isolation-society/>

Csikszentmihalyi, Mihaly 1997. Creativity. The psychology of discovery and invention. New York: Harper Perennial.

Degerman, Risto 2016. Informaatiopilppu pistää mielen ähkyyn - "Puhumatta-kaan kaikesta valhetiedottamisesta". Yle Uutiset 18.11.2016. Viitattu 5.2.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9296309>

Dikki 2018. Upin vauhdikas päivä 15.03. (sossut ja häätö) Stream Highlights Upi. Youtube-video 20.3.2018. Viitattu 4.11.2018. https://www.youtube.com/watch?v=WGFQJ_jvgKs&t=692s

Edu.fi 2018. Keskeiset käsitteet. Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys. Viitattu 20.11.2018. https://www.edu.fi/kulttuuri-identiteetti_ja_kansainvalisyys/aikapolku/keskeiset_kasitteet

Finlex HE111/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi. Viitattu 20.4.2019. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160111>

Gretschel, Anu & Myllyniemi, Sami 2017. Nuorisotutkimusverkosto selvitti etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa: NEET-nuorten huonovointisuus yllätti syvydessään. Nuorisotutkimusseura 5.12.2017. Viitattu 20.2.2019. <https://bit.ly/2UTXwEy>

Hietikko, Marko 2016. Suomessa käynnistyy radikalisoituneita auttava Exit-projekti. YLE Uutiset 25.8.2016. Viitattu 2.12.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9118178>

Honkala, Nina & Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin tutkittuista vaikutuksista. Sitra 21.11.2017. Viitattu 2.12.2018. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksiin/>

Horila, Heidi 2015. Miksi poikien ei sallita harrastaa tanssia? Kirkko ja Kaupunki 16.12.2015. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/miksi-poikien-ei-sallita-harrastaa-tanssia->

Huuki, Tuija & Kivijärvi, Antti & Lunabba, Harry 2018. Kohti sukupuolivastuullista poikatutkimusta. Teoksessa Kivijärvi, Antti & Huuki, Tuija & Lunabba, Harry. (toim.) Poikatutkimus. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja, 205, 8–27. ISBN 978-951-768-693-8. Tampere: Vastapaino Oy.

Ilves, Kirsi 1998. Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948-1997. Helsinki: Helsingin kaupunki/nuorisoasiainkeskus, Edita.

Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leeman, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 33/2017. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.

Jansson, Teresia 2019. Rapport om utsatta barn och unga. Barn & Familj. Frälsningsarmén. Viitattu 10.4.2019. <https://www.fralsningsarmen.se/vad-vigor/barn--familj/artiklar/rapport-om-utsatta-barn-och-unga/>

JL 2016. Forssalaisnuoret kaupunkikuvan kirkastajina. Hämeen Yritysviestintä 24.11.2016. Viitattu 28.3.2019. <https://www.yrittajat.fi/hameen-yrittajat/a/uutiset/545498-forssalaisnuoret-kaupunkikuvan-kirkastajina>

Kaartinen-Koutaniemi, Jaakko 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: Nuorten keskus.

Kellman, Kaija 2018. Palkansaajien tutkimuslaitoksen johtaja: On herättävä nuorten miesten siirtymiseen työvoiman ulkopuolelle. Yle Uutiset 11.10.2018. Viitattu 2.2.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10451363>

Keso, Jaakko 2018. Tästäkö incel-ilmiössä on kyse? – Jaakko Keso. Youtube-video. YLE Kioski JOURNAL 15.10.2018. Viitattu 5.3.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=FJnoDDLLeG5A>

Kohtaamo 2019. Mitä etsivä nuorisotyö tekee Ohjaamossa? Ajankohtaista. Viitattu 27.3.2019. <https://bit.ly/2TI2PG1>

Kolehmainen, Marjo 2019. Sähköposti. Miesten vuoro -hanke.

Koponen, Sami 2009. Mitä on roolipelaaminen? Roolipelitiedotus 9.12.2009. Viitattu 2.1.2019. <https://roolipelit.wordpress.com/mita-on-roolipelaaminen/>

Korkman, Seppo 2018. Sisäministeri Mykkänen: Syrjäytyminen pahin uhka Suomelle – lisää väkivaltaa ja radikaali-ilmiöitä. *Länsiväylä* 24.3.2018. Viitattu 28.2.2019. <https://www.lansivayla.fi/artikkeli/621866-sisaministeri-mykkanen-syrjaytyminen-pahin-uhka-suomelle-lisaa-vakivaltaa-ja>

Kurki, Leena 2000. *Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka*. Tampere: Vastapaino.

Kurki, Leena & Nivala, Elina 2006. *Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen; Johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan*. Tampere: Tampere University press.

Laihonen, Karri 2017. Opiskelupaikka ei ole kaikille itsestäänselvyys – "Yhteiskunnan normit luovat painetta nuorille". *Yle Uutiset* 29.6.2017. Viitattu 1.12.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9694019>

Laitinen, Liisa 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksista. *Sitra* 21.10.2017. Viitattu 2.12.2018. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-sosiaalisen-hyvinvoinnin-vaikutuksiin/>

Larping.org 2019. LARP Definition. Viitattu 20.2.2019. <https://larping.org/larp-definition/>

Laurence Butet-Roch 2018. Pictures Reveal the Isolated Lives of Japan's Social Recluses. *National Geographic* 14.2.2018. Viitattu 20.1.2019. <https://www.nationalgeographic.com/photography/proof/2018/february/japan-hikikomori-isolation-society/>

Leiwo, Hanne 2015. Keskusteluryhmä on ainoa ystävä ja uskottu – Hikikome-rossa keskustellaan elämästä ja kuolemasta. *YLE Uutiset* 21.10.2015. Viitattu 20.4.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-8390974>

Liiten, Marjukka 2019. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osuus vähentynyt tuntuvasti vuodesta 2015 – silti työn ja koulutuksen ulkopuolella on yhä noin 38 000 nuorta. *Helsingin Sanomat* 19.2.2019. Viitattu 20.2.2019. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006006354.html>

Lindholm, Arto 2015. Yleisön valikoituneisuus kulttuurialalla. Teoksessa Lindholm, Arto (toim.) *Ei-kävijästä osalliseksi*. Helsinki: Humak, 14–31.

Lunabba, Harry 2018. Laadullisen tutkimuksen näkökulma poikien koulu- ja hyvinvointikeskusteluun. Teoksessa Kivijärvi, Antti & Huuki, Tuija & Lunabba, Harry. (toim.) *Poikatutkimus*. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja, 205, 103–120. ISBN 978-951-768-693-8. Tampere: Vastapaino Oy.

Lähteenmaa, Jaana 1999. Nuorisoprojektit ja evaluaatiot – noviisinäkökulmia. Teoksessa Kari Paakkunainen. (toim.) *Arviointitutkimus ja nuoriso. Tulostavasta dynaamiseen nuorisotoimintaan*. 112–122. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Mahoney, Manda 2003. The Subconscious Mind of the Consumer (And How To Reach It). Harvard Business School 13.1.2003. Viitattu 11.2.2019. <https://hbswk.hbs.edu/item/the-subconscious-mind-of-the-consumer-and-how-to-reach-it>

Malinen, Sanna 2016. Millaista on yhteisöllisyys verkossa? Verke, digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus 16.2.2016. Viitattu: 1.12.2018. <https://www.verke.org/blog/millaista-on-yhteisollisyys-verkossa/>

Mielenihmeet 2018. Maslow'n tarvehierarkia. Hyvinvointi 21.10.2018. Viitattu 2.1.2019. <https://mielenihmeet.fi/maslown-tarvehierarkia/>

Miesten vuoro 2018. Hankehakemus OKM:lle. Julkaisematon lähde.

Miesten vuoro 2019a. Miesten vuoro -hanke 1.9.2018-31.12.2019. Hankkeesta. Viitattu 30.3.2019. <http://miestenvuoro.humak.fi/hankkeesta/>

Miesten vuoro 2019b. Jyväskylä. Toiminta. Viitattu 30.3.2019. <http://miestenvuoro.humak.fi/jyvaskyla/>

Miesten vuoro 2019c. Turku. Toiminta. Viitattu 30.3.2019. <http://miestenvuoro.humak.fi/turku/>

Mäntymaa, Eero 2017. NEET-nuorella ei ole mitään – uusi raportti: joka kymmenes heistä kokee pelkkää pessimismää. Yle Uutiset 5.12.2017. Viitattu 27.12.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9961707>

Niinistö, Meeri 2018. Prinsessaa saa leikkiä kuka tahansa ja poikia houkutellaan keppihevoskurssille – kulttuuriala kannustaa sukupuolineutraaliin harrastamiseen. YLE Uutiset 2.8.2018. Viitattu 20.4.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10331928>

Nuoperi 2017a. Julkaisut. Sata tarinaa nuorisotyöstä. Tarina 1920: Oikeita rasavillejä. (Tarina poimittu verkkosivulle teoksesta Tottelimme taivaallista näkyä. Tunnetut nuorisotyöntekijät kertovat. Kirkon Nuoriso, 1949.) Viitattu: 8.4.2019. <http://www.nuoperi.fi/satatarinaa/tarina.php?id=36>

Nuoperi 2017b. Julkaisut. Sata tarinaa nuorisotyöstä. Tarina 1930: Siitä se Alkoi. (Tarina poimittu verkkosivulle teoksesta Veri veti nuorisotyöhön. Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry. 1991.) Viitattu: 5.2.2019. <http://www.nuoperi.fi/satatarinaa/tarina.php?id=36>

Nuoperi 2017c. Julkaisut. Sata tarinaa nuorisotyöstä. Tarina 1934: Voitto-kerho (Tarina poimittu verkkosivulle teoksesta Tottelimme taivaallista näkyä. Tunnetut nuorisotyöntekijät kertovat. Kirkon Nuoriso, 1949.) Viitattu: 8.4.2019. <http://www.nuoperi.fi/satatarinaa/tarina.php?id=36>

Nuorisotiedon kirjasto 2018. Nuorisotyön historia -kokoelma. Aineistot. Viitattu 7.12.2018. <https://www.nuorisotiedonkirjasto.fi/aineistot/nuorisotyon-historia-kokoelma>

Nuorisotutkimusseura 2015. Nuorten viestintä yhä visuaalisempaa – myös tutkijat kiinnostuneita kuvista. Ajankohtaista 21.10.2015. Viitattu 28.3.2019. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/ajankohtaista/uutiset/442-nuorten-viestinta-ya-visuaalisempaa-myois-tutkijat-kiinnostuneita-kuvista>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3.-4. Painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Nuorten työpajat ja etsivä nuorisotyö. Vasualueet. Viitattu 27.3.2019. <https://minedu.fi/tyopajat-ja-etsiva-nuorisotyö>

Palola, Elina & Hannikainen-Ingman, Katri & Karjalainen, Vappu 2012. Nuorten syrjäytymistä on tutkittava pintaa syvemmin. Terveystieteiden tutkimuslaitos. Yhteiskuntapolitiikka-YP 77, 310–315.

Peltomäki, Pyry-Jukka 2019. Yhä useampi nuori turvautuu mielenterveysongelmissaan verkon apuun. MTV Uutiset 2.4.2019. Viitattu 10.4.2019. <https://bit.ly/2UHepGI>

Perkkiö, Tanja 2017. Juuso, 19, ei halua tehdä mitään. Yle Uutiset 1.4.2017. Viitattu 12.12.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9528608>

Perttula, Rauno 2015. Syrjäytymispuhe hallinnan strategiana opiskelijahuollon sosiaalityössä. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 26.10.2018. <https://bit.ly/2FGRT6j>

Pihlajamaa, Matti 2017. Nuoret YK:n asialistalla ja toimijoina. Kehitys. Yhdistyneet Kansakunnat 4.9.2017. Viitattu 5.12.2018. <https://www.yk.fi/node/489>

Puuronen, Anne 2014. Etsivän katse. Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammatillan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Julkaisuja 144. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Päihdelinkki 2015. Masennus huumeiden käytön lopetuksen jälkeen. Keskustelu. Viitattu 2.3.2019. <https://paihdelinkki.fi/keskustelu/viewtopic.php?f=34&t=36030>

Rajamäki, Päivi 2016. Taide vie elämässä eteenpäin. Kulttuuri. Mieli, Suomen mielenterveysseura. Mielenterveys 1/16. Viitattu 8.4.2019. <https://bit.ly/2Delqno>

Rantala-Korhonen, Piia 2016. Taidetta vai kulttuuria? Taiteen tuulikaapissa. Taiteen edistämiskeskus 15.9.2016. <https://www.taike.fi/fi/blogi-taidetta-vai-kulttuuria->

Rikoksentorjunta.fi 2018. Varhainen tuki ja syrjäytymisen ehkäisy. Rikosten ehkäisy. Viitattu 18.11.2018. <https://rikoksentorjunta.fi/varhainen-tuki-ja-syrjaytymisen-ehkaisy>

Roslöf, Ursula 2018. Suullinen tiedonanto. Miesten vuoro -hanke.

Roslöf, Ursula 2019. Sähköposti. Miesten vuoro -hanke.

Räty, Panu 2018. Suomen pahamaineisin törkysivusto? Mikrobitti tutustui Yli-lautaan, eikä totuus ole niin mustavalkoinen kuin kuvitellaan. Mikrobitti 21.4.2018. Viitattu 20.4.2019. <https://bit.ly/2GzbuqH>

Saarinen, Risto 2017. Oppi luottamuksesta. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Salmensaari, Sulo Santeri 1921. Poikakysymys: Kokemuksia ja poimintoja kasvatusalalta. Porvoo: WSOY.

Salonen, Saara 2017. Syrjäytyminen väistää määritelmiä. Tutkimus & Tilastot. Sosiaalivakuutus 31.5.2017. Viitattu 22.12.2018. <https://sosiaalivakuutus.fi/syrjaytyminen-vaistaa-maaritelmiä/>

Samola, Hilla 2019. Huippusuositettu ammunta-antoi pojille luvan tanssia – ota haltuun ainakin nämä tärkeimmät Fortnite-tanssit! Yle Uutiset 23.1.2019. Viitattu 29.3.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10610395>

Sannikka, Marja 2015. Pahimmat tasa-arvo-ongelmat – miesten vai naisten Suomi? Yle Kioski 27.5.2015. Viitattu 25.3.2018. <https://kioski.yle.fi/omat/pahimmat-tasa-arvo-ongelmat-miesten-vai-naisten-suomi>

Santamäki-Vuori, Tuire 2019. Yhdenvertaisuutta nuorten terveystalvelujen laatuun ja saatavuuteen. Lapset, nuoret ja perheet. THL-blogi 13.2.2019. Viitattu 22.10.2019. <https://blogi.thl.fi/yhdenvertaisuutta-nuorten-terveystalvelujen-laatuun-ja-saatavuuteen/>

Sipilä, Tapio 2003. Nykymies saa olla muutakin kuin macho. Kaleva.fi 7.9.2003. Viitattu 22.11.2018. <https://www.kaleva.fi/teemat/luonto/nykymies-saa-olla-muutakin-kuin-macho/533157/>

Stammeier, Jenni 2017. Luulitko tietäväsi kaiken meemeistä? Docventures perkasi 25 meemiä ja niiden taustat! Yle Docventures 12.9.2017. Viitattu 22.3.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/09/12/luulitko-tietavasi-kaiken-meemeista-docventures-perkasi-25-meemia-ja-niiden>

STT 2018. "Kun puhutaan nuorten miesten syrjäytymisestä, kannattaa katsoa vuosiin ennen täysi-ikäisyyttä". Savon Sanomat 3.1.2018. Viitattu 28.3.2019. <https://bit.ly/2HJ9LB9>

Suomen Kulttuurirahasto 2013. Tutkimus: Kulttuuriharrastus ei ole tuloista kiinni. Tietoa meistä. Ajankohtaista 15.11.2013. Viitattu 23.3.2019. <https://skr.fi/ajankohtaista/tutkimus-kulttuuriharrastus-ei-ole-tuloista-kiinni>

Suvisaari, Jaana 2013. Mielenterveyshäiriöiden esiintyvyyden sukupuolierot. Etusivu – Tutkittua tietoa. Potilaan lääkärilehti 25.6.2013. Viitattu 20.4.2019. <http://www.potilaanlaakarilehti.fi/artikkelit/mielenterveyshairioiden-esiintyvyyden-sukupuolierot/>

Taikusydän 2018. Taiteesta hyvinvointia. Info 25.7.2018. Viitattu 29.3.2019. <https://taikusydan.turkuamk.fi/info/taiteesta-hyvinvointia/>

Taikusydän 2019. Taikusydän kokoaa, kytkee ja koordinoi! Info 21.2.2019. Viitattu 29.3.2019. <https://taikusydan.turkuamk.fi/info/taikusydan/>

Taiteen edistämiskeskus 2018. Kohderyhmät. Taiteen käytön ja hyvinvoinnin kehittämishjelma. Ohjelmat ja projektit 20.6.2018. Viitattu 25.3.2019. <https://www.taike.fi/fi/kohderyhmat-taide-ja-hyvinvointi>

TE-palvelut 2019. Aktiivimalli. Jos jäät työttömäksi. Viitattu 20.4.2019. http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/jos_jaat_tyottomaksi/aktiivimalli/index.html

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017. Osallisuus. Hyvinvointi- ja terveyserot 24.4.2017. Viitattu 22.10.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus#Mit%C3%A4%20tarkoitetaan?>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018a. Syrjäytyminen. Sukupuolten tasa-arvo 4.7.2018. Viitattu: 8.4.2019. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/hyvinvointi-ja-terveyserot/syrjaytyminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018b. Nuorten syrjäytyminen. Lapset, nuoret ja perheet 20.7.2018. Viitattu 22.10.2018. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018c. Eriarvoisuus. Hyvinvointi- ja terveyserot 19.9.2018. Viitattu 22.10.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus>

Thynell, Tuulia 2017. Gutsy Go keksi tavan aktivoida huonomaineisten alueiden nuoria ja voitti 1,5 miljoonaa euroa – palkintosumma suurempi kuin Nobel-palkinnoissa. Yle Uutiset 1.10.2017. Viitattu 29.3.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9861043>

Tieteen termipankki 2016. Abduktio, abduktiivinen päättely. Kielitiede 16.02.2016. Viitattu 11.2.2019. https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:abduktiivinen_paattely

Tilastokeskus 2018. 009 -- Nuorten 15-29-vuotiaiden osallistuminen työmarkkinoille ja koulutukseen sukupuolen ja iän mukaan. StatFin. Työmarkkinat. Työvoimatutkimus. Viitattu 20.10.2018. <https://bit.ly/2I8tsBR>

Tolvanen, Jukka 2012. Kohtaaminen – ymmärrä kohderyhmääsi. ISBN 978-952-14-1730-6. Helsinki: Talentum Media Oy

Tuomaala, Vaula 2008. Suominuoret. Maailman kuvalehti 4.8.2008. Viitattu 1.12.2018. <https://www.maailmankuvalehti.fi/index.php/2008/8/pitkat/suominuoret>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Tyynysniemi, Matti 2012. Maahanmuuttajanuorilla yli viisinkertainen syrjäytymisriski. Yle Uutiset 25.4.2012. Viitattu 22.11.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-6021551>

Vallander, Kaija 2018. Nuorten syrjäytyminen – #suomensuurinongelma, joka pitää poistaa. STTK 12.10.2018. Viitattu 2.2.2019. <https://www.sttk.fi/2018/10/12/nuorten-syrjaytyminen-suomen-suurinongelma-joka-pitaa-poistaa/>

Valtion nuorisoneuvosto 2018. Nuorisobarometri 2018: nuorten politiikkakiinnostus on ennätystasolla. Uutiset 12.3.2018. Viitattu 20.2.2019. <https://tietoanurista.fi/nuorisobarometri-2018-nuorten-politiikkakiinnostus-on-ennatystasolla/>

Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007. Toiminnantarkastuskertomus 146. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy 19.6.2007. ISBN: 978-952-499-003-5. Helsinki: Edita Prima Oy.

Vilpponen, Susanna 2016. "Miehillä menee paremmin kuin koskaan ennen" – Uuteen monimuotoiseen miehen rooliin on silti vaikeuksia sopeutua. Yle Uutiset 19.7.2016. Viitattu 28.3.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9034231>

Weinberger, Joel 2014. Understanding the Conscious and Unconscious in Marketing. Brandingmag 24.1.2014. Viitattu 11.2.2019. <https://www.brandingmag.com/2014/01/22/conscious-and-unconscious-in-marketing/>

Wikipedia 2019. Taide. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Taide>

Wrede-Jännti, Matilda 2017. Huoli syrjäytymisvaarassa olevista nuorista miehistä on ylikorostettu. THL-Blogi 24.8.2017. Viitattu 22.3.2019. <https://blogi.thl.fi/huoli-syrjaytyimisvaarassa-olevista-nuorista-miehista-on-ylikorostettu/>

Ylilauta 2019. Sananvapauden puolestapuhuja - jo 95 768 220 lähetettyä viestiä! Viitattu: 3.3.2019. <https://ylilauta.org/>

LIITTEET

Liite 1: Kyselyhaastattelun kysymykset

Markkinointi & Tiedottaminen

1. Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla sopiva vastaus asteikolta 1-4. Toiminnan mainonnassa ja markkinoinnissa minut saa luultavimmin kiinnostumaan...

	1 Ei todellakaan	2 Ei välttämättä	3 Melko varmasti	4 Varmasti
Jos on käytetty paljon kuvia	☐	☐	☐	☐
Infotekstillä: kertomalla riittävän selkeästi ja tarkasti toiminnan sisällöstä	☐	☐	☐	☐
Videoilla	☐	☐	☐	☐
Huumorilla	☐	☐	☐	☐
Rennolla otteella: jos koen ettei toiminta ole liian vakavaa	☐	☐	☐	☐
Viestimällä nuorten suosimalla kielellä (esim. slangí, nettikieli, meemit tms.)	☐	☐	☐	☐
Asiallisuudella (esim. teksti, kuvat, sisältö ovat neutraaleja ja oikeakielisiä)	☐	☐	☐	☐
Jos tiedotteesta/mainoksesta selviää helposti kuka järjestää ja mistä saan lisätietoa	☐	☐	☐	☐
Toiminnalla on kunnolliset nettisivut	☐	☐	☐	☐
Kasvotusten mainostaminen (esim. kadulla tai tapahtumissa)	☐	☐	☐	☐
Jos itse toiminta on riittävän kiinnostavaa, ei ole väliä miten siitä tiedotetaan (1=eri mieltä, 4=samaa mieltä)	☐	☐	☐	☐

Mikä muu on mielestäsi tärkeää?

Taustatiedot & toiminnan laatu

1. Ikäsi

- 18-24
 25-29

2. Kotikaupunki

3. Olen syntynyt (maa ja alue)

4. Koulutustausta

- Peruskoulu
 Toisen asteen koulutus (lukio, ammattikoulu, merkonomitutkinto tm.)
 Korkeamman asteen koulutus (yliopisto, amk)
 Maisteritutkinto

5. Eniten olen viimeisen kahden vuoden aikana harrastanut seuraavia asioita (valitse max. 5)

☐ Pelaaminen (kännykkä, tietokone, konsolit ym.)	☐ Omaehtoinen opiskelu
☐ Tietotekniikka	☐ Maalaaminen/piirtäminen
☐ Netti	☐ Ruoanlaitto/leipominen
☐ Sosiaalisen median sisällön tuottaminen (videot, blogi jne)	☐ TV:n katselu
☐ Roolipelaaminen	☐ Musiikin tekeminen / soittaminen / laulaminen
☐ Ajan viettäminen kavereiden kanssa	☐ Teatteri- / tanssiharrastus
☐ Urheilu	☐ Musiikin kuuntelu
☐ Luonto	☐ Meditaatio
☐ Erilaiset käsityöt (puu, metalli, kangas ym.)	☐ Konserteissa käyminen
☐ Autot/moottoripyörät	☐ Museoissa käyminen
☐ Kirjoittaminen	☐ Matkustaminen
☐ Videon/kuvan tekeminen	☐ Tapahtumien järjestäminen
☐ Lukeminen	
☐ Muu, mikä?	

6. Jos minun ei tarvitsisi miettiä esim. rahaa tai osaamistasoani, minua kiinnostaisi kokeilla..

2. Mitä sosiaalisen median kanavia käytät eniten? (Valitse max.

3.)

☐ Instagramia	☐ Redditä
☐ Facebookia	☐ Whatsappia
☐ Snapchatia	☐ Twitteriä
☐ Youtubea	
☐ Jotakin muuta, mitä?	

3. Missä kanavissa olet viimeisen vuoden aikana huomannut mainostettavan oman ikäisillesi nuorille suunnattua taide- tai kulttuuritoimintaa?

☐ Sosiaalisessa mediassa/netissä
(tarkenna "Muualla, missä?"-ruutuun)	☐ Kuulin kavereilta
☐ TV:ssä	☐ Sain sähköpostia
☐ Julisteessa/katumainoksessa	☐ Työpajalla
☐ Ohjaamossa/nuorisotalolla (tarkenna
"Muualla, missä?" kenttään)	☐ Lehdessä
☐ Kuulin opettajalta/opolta	☐ En ole huomannut
☐ Muualla, missä?	

4. Millainen mainonta/lähestymistapa ei vetoa sinuun ollenkaan tai jopa ärsyttää?

5. Jos olisit itse järjestämässä toimintaa, miten lähtisit tavoittamaan 18-29-vuotiaita miehiä?

Taustatiedot & toiminnan laatu

7. Kuinka tärkeänä pidät toimintaan osallistumisen kannalta seuraavia väittämiä asteikolla 1-5 (1=ei ollenkaan tärkeää, 5=erittäin tärkeää)?

	Ei ollenkaan tärkeää	Ei kovinkaan tärkeää	Ei väliä	Melko tärkeää	Erittäin tärkeää
Kilpailullisuus on tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan harrastaa huvini vuoksi	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan järjestäjä on minulle ennestään tuttu	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminta on edullista tai ilmaista	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastan mieluummin pienessä ryhmässä	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistun vain jos kaverini osallistuu	☐	☐	☐	☐	☐
Toivoisin, että toiminta olisi jatkuvaa (esim. viikottaista)	☐	☐	☐	☐	☐
Olen kiinnostunut opettelemaan jotain täysin uutta	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan kehittää jo olemassa olevia taitojani	☐	☐	☐	☐	☐
Haluan että toiminnassa oppimistani taidoista on minulle jotakin hyötyä (työelämässä tai muualla)	☐	☐	☐	☐	☐
Haluaisin tehdä erityisesti jotain, mistä olisi hyötyä tai iloa muille ihmisille	☐	☐	☐	☐	☐

Taustatiedot & toiminnan laatu

Toiminta tapahtuu mahdollisimman lähellä kotiani (max 30 min matkustusaika)

Jatkan harrastuksessa vain, jos koen tulevani toimeen kaikkien muiden osallistujien kanssa

Mikä muu on mielestäsi tärkeää?

8. Olemassaoleva toiminta

Tiedätkö, onko haluamaasi toimintaa jo olemassa asuinalueellasi (tai sen lähellä)?

Entä muualla Suomessa?

Osallistutko jo toimintaan tai miksi et osallistu?

9. Kerro parilla sanalla, mitä sinun mielestäsi tarkoittavat termit *taide* ja *kulttuuri*. Millainen rooli niillä on sinun elämässäsi?

Liite 2: Asiantuntijahaastattelu: Markkinointiasiantuntija

Oma taustasi?

Millaisissa taide- ja kulttuuriprojekteissa olet toiminut?

Mistä markkinointi kannattaisi aloittaa?

Millaisia muita vaiheita markkinoinnissa on?

Millaisia asioita toimijan ei kannattaisi tehdä itse?

Yleisimmät virheet joita markkinoinnissa/viestinnässä tehdään? Parhaat pikkuvinkit?

Mitä pidät tärkeänä ulkoisen viestinnän toteuttamisessa?

Mikä voi olla syynä siihen, että kohderyhmää ei tavoiteta?

Jos olisit järjestämässä taide- ja kulttuuritoimintaa 18-29-vuotiaille, vailla työ- ja koulutuspaikkaa oleville miehille, miten lähestyisit heitä?

Liite 3: Asiantuntijahaastattelu: Kulttuurialan ja nuorisotyön asiantuntija

Miten päädyit tähän työhön, mikä siinä vetää puoleensa?

Miten nuoret ovat löytäneet toiminnan pariin? Mistä he ovat saaneet tiedon siitä?

Millaisia ovat nuoret, joita tällä hetkellä ohjaat – hakeutuuko toiminnan pariin selkeästi tietyn tyyppisiä/keskenään samanhenkisiä nuoria?

Millä tavoin ohjaajan oma persoona vaikuttaa osallistujien aktiivisuuteen?

Millaisin askelin luottamus lähdetään rakentamaan ryhmän sisällä?

Millainen toiminta tai toiminnan osa-alue poikia on kiinnostanut?

Millaiset asiat sinun mielestäsi vaikuttavat motivoivan poikia toiminnassa?

Millaista muutosta olet nähnyt nuorissa, kun he ovat osallistuneet toimintaan?

Miten nuoret saadaan pysymään mukana toiminnassa?

Millä tavoilla nuoria saadaan parhaiten itse tuottamaan taide- ja kulttuuritoiminnan sisältöä?

Mitä osa-aluetta toiminnassa pitäisi omasta mielestäsi eniten kehittää?

Mitä hyötyjä poikien kulttuuri- ja taidetoiminnalla mielestäsi on laajemmin tarkasteltuna?

Liite 4: Lopputuote,
Checklist -työkalu

KOHDERYHMÄNÄ TYÖ- JA KOULUTUSPAIKKAA
VAILLA OLEVAT 15-29-VUOTIAAT NUORET:

CHECK LIST - TYÖKALU

VAPAA-AJAN TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN

Toiminnan suunnittelua voi lähestyä useista eri näkökulmista.

✓ MIKÄ ON TOIMINNAN TARVE?

Mistä tarve toiminnan järjestämiselle tulee? Miten se näkyy tällä hetkellä toiminnassa tai siitä tiedottamisessa - viestitkö kohderyhmälle vai muille toimijoille?

VINKKI: Huolehdi että toiminnan sisältö vastaa nuoren toiveita ja todellisia tarpeita hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Luo esimerkiksi kohderyhmän suosimalle sosiaalisen median sivustolle kysely tai haastattele nuoria. Nuoret tavoitat vaikka jo vastaavaa toimintaa järjestävältä toimijalta. Voit pyytää ideointiin alaa opiskelevia tai saman ikäisiä nuoria.

✓ MILLAINEN ON KOHDERYHMÄSI NUORI?

Mikä häntä kiinnostaa ja mikä ei? Mieti tarkkaan toiminnan ikäjakaumaa: onko se liian laaja/suppea? Mitä tämän ikäinen nuori haluaa?

VINKKI: Luo mahdollisimman tarkka profiili kohderyhmän yksilöistä: kartoita nuorten toimintaa lukemalla nettikeskusteluja tai hankkimalla saman ikäisiä tai kohderyhmään kuuluvia nuoria ideoimaan toimintaa. Ota yhteyttä toimijoihin joilla jo on kontakteja kohderyhmään. Luo ainakin 2-5 profiilia. Onnistut vain, jos lähdet kohderyhmä edellä toimintaan.

✓ KUKA ANTAA TOIMINNALLE KASVOT?

Kuka työryhmästä on esillä sosiaalisessa mediassa, nettisivuilla ym? Kenet nuori tapaa ensimmäisenä? Kuka toimintaa ohjaa? Onko kohderyhmä tuttu ohjaajalle? Onko ohjaaja nuorelle helposti lähestyttävä?

VINKKI: Kun toiminta on käynnissä, kerää palautetta nuorten kanssa toimivilta/ohjaajilta. Tarjoa ohjaajalle keskustelumahdollisuus, etenkin jos ohjaaja työskentelee yksin. Jos toiminnassa on useita ryhmiä, mieti voisivatko eri ohjaajat hyötyä toisten ohjaajien kanssa keskustelemisesta.

✓ MISSÄ TOIMINTA JA ENSITAPAAMINEN TAPAHTUVAT?

Onko toiminnan sijainnissa otettu huomioon kohderyhmän ikä / mukavuusalue / kiinnostuksen kohteet?

VINKKI: Tapaamispaikka on tärkeä, se luo ensivaikutelman toiminnasta. Jos se ei herätä luottamusta tai kiinnostusta, nuori jättää menemättä. Esimerkiksi 29-vuotias tuskin haluaa viettää aikaa alaikäisille tarkoitetuissa tiloissa. Tälle kohderyhmälle kannattaa etenkin ensitapaamisella olla tila, jonne on helppo tulla ja halutessa lähteä. Mieti myös voisiko tila olla jotain erilaista kuin yleensä: kahvila, baari, kirjasto...

✓ MITEN LUOTTAMUKSEN SYNTYMISEEN PANOSTETAAN?

Miten kokeneita ohjaajat ovat tämän kohderyhmän kanssa työskentelemisestä? Onko toiminnan sisältöjen ja aikataulun suunnittelussa otettu riittävästi huomioon nuorten lähtökohdat? Minkä kokoinen ryhmä olisi paras?

VINKKI: Tälle kohderyhmälle luottamuksen syntyminen voi viedä aikaa ja siksi pieni ryhmä saattaa toimia parhaiten. Toimintaa suunnitellessa kiinnitä erityistä huomiota siihen, millaiset ovat ryhmän yksilöiden lähtökohdat. Mieti toiminnan alussa, missä heidän mukavuusalueensa kulkee ja millaisin askelin kannattaa edetä. Ota periaatteeksi "luottamus ensin, sitten vasta toiminta" ja vältä suunnittelemasta liian tiukkoja aikatauluja. Älä etene liian nopeasti.

✓ MITEN RAKENNET YHTEISTYÖN?

Onko alueellasi muita toimijoita jotka työskentelevät kohderyhmäsi kanssa? Voisivatko he auttaa tavoittamaan nuoria? Onko kaikki verkostot hyödynnetty?

VINKKI: Toiminnan sisällön suunnitteluun voit pyytää erilaista näkökulmaa esimerkiksi palvelumuotoilun tai taideaineiden opiskelijoilta. Viestinnän suunnittelussa sinua voivat auttaa esimerkiksi kulttuurituotannon tai markkinoinnin opiskelijat, mutta myös nuoret itse.

CHECK LIST - TYÖKALU

VAPAA-AJAN TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN

Viestintä on markkinointia ja mielikuvien hallintaa - tee pohjatyö huolella!

✓ MILLAINEN ON KOHDERYHMÄSI?

Mitä nuori ajattelee itsestään? Mitä hän haluaisi itsestään ajateltavan? Mitä hän pelkää/haaveilee? Missä hän viettää aikaansa? Miten otat nämä asiat huomioon viestinnässäsi?

VINKKI: Hyödynnä luomiasi nuorten profiileja myös viestinnän pohjana. Luo mainos- ja viestintämateriaalia siihen kanavaan, jossa kohderyhmäsi viettää aikaa. Nuoria kannattaa tavoitella kanavissa, joissa he tuntevat itsensä vahvaksi. On hyvä miettiä, mitkä asiat mainoksessa ovat nuorelle itselleen kiinnostavia. Ota huomioon ikäryhmä, alueelliset erot, erilaiset kiinnostuksen kohteet ja kulttuurierot - myös alakulttuurit. Viesti eri tavoilla (eri kanavat, mainossisällöt ja -tyylit) eri ikäryhmille ja eri asioista kiinnostuneille.

✓ MITEN ESITTELET TOIMINNAN?

Tarvitseeko nuoren tietää taustoja, vai riittääkö toiminnasta tiedottaminen? Onko nuorelle tärkeää esimerkiksi tietää, mistä hankkeesta / projektista / toiminnan järjestäjästä on kyse?

VINKKI: Jos itse toiminta on keskiössä, mieti voisiko eri aktiviteeteista tiedottaa erikseen eri kanavissa. Jos viestit yhteistyökumppaneiden kautta, keskity kertomaan vain nuorelle olennaiset asiat.

✓ MISTÄ NUORI LÖYTÄÄ TIETOA?

Mikäli hankkeen / projektin / toiminnan järjestäjän nimi näkyy viestinnässä, mitä nuori löytää Googlatessaan sen? Onko toiminnalla nettisivut tai Facebook-sivut, jotka on suunnattu nuorelle ja josta tämä saa helposti tietoa?

VINKKI: Tee kontaktin ottamisesta helppoa nuorelle. Sähköpostin kirjoittamisessa tai puhelinoitossa kynnyks saattaa olla jo liian korkea. Mieti selkeä ja yksinkertainen ratkaisu lisätiedon hankkimiseen. Tälle kohderyhmälle netti on kaikkein tutuin väline. Olisiko mahdollista ottaa käyttöön suora kanava, esimerkiksi chattiboksi kotisivuille, pikaviestipalveluita tms?

✓ MITEN HERÄTÄT LUOTTAMUKSEN JA OSOITAT KUNNIOITUSTA?

Millaiset asiat edesauttavat nuoren luottamusta toimintaa ja sen järjestäjiä kohtaan? Millaisella kielellä toiminnasta viestitään, luoko se arvostavan kuvan? Millä tavoilla nuorista puhutaan muille toimijoille - näkykö se jollain tavalla nuorille?

VINKKI: Tälle kohderyhmälle läpinäkyvyys on tärkeää ja luottamuksen syntyminen vie aikaa. Pidä siis huolta alusta asti, ettei nuori epäile toimintasi motiiveja tai arvostustasi tätä kohtaan. Mieti, voisiko läpinäkyvyys olla vaihtoehto - voitaisiinko asioista puhua nuorillekin lähtökohtaisesti niiden oikeilla nimillä? Jos toiminnassasi on useita järjestäjiä, pidä myös huolta että linja säilyy yhtenäisenä ja sisäinen viestintä toimii.

✓ MITEN VIESTIT?

✓ TEE NÄIN:

- Kirjoita nykikielistä, informatiivista ja selkeää tekstiä
- Käytä laadukkaita kuvia ja videoita, joissa on kuvattu esimerkiksi itse toimintaa tai ohjaajan esittäytymisen (15 sek - max 2 min!)
- Luo nykyaikainen, nuoriin vetoava visuaalinen ilme (tuote edellä, kohderyhmälähtöinen)

✗ VÄLTÄ TÄTÄ:

- Liian kotikutoisen näköisen kuva- ja videomateriaalin käyttö (mikäli se ei ole tarkoituksenmukaista ja tietoista)
- Ylipirteys
- Tyrkyttäminen
- Harhaanjohtava/monitulkintainen viestintä - varmista että mielikuva vastaa todellisuutta, älä lupaa liikoja
- Meemien ja "nuorisokielen" käyttö
- Kaikille kaikkea -mentaliteetti

VINKKI: Panosta laatuun. Diginatiivit tuottavat ja kuluttavat päivittäin paljon visuaalista materiaalia. Panosta markkinoinnin ja viestinnän ammattilaiseen tai alan opiskelijaan. Testaa materiaaleja (joista mielellään vähintään kaksi erilaista versiota) kohderyhmällä tai saman ikäisillä nuorilla. Kiinnitä huomiota, kuka kuva- ja videomateriaaleissa esiintyy ja millainen mielikuva nuorille syntyy.

TÄRKEIMMÄT TÄRPIIT:

Älä oleta: Kysy. Asetu aidosti nuoren asemaan, ole utelias ja tutki kohderyhmäsi. Toiminnan alettua pyydä nuorilta palautetta ja ideoi yhdessä jatkoa.

Pyydä apua: Jos et ole varma, etsi nuoria ideoimaan, pilotoimaan ja kommentoimaan toimintaasi sekä materiaalejasi.

Ole kärsivällinen: Tämä kohderyhmä on haastavaa tavoittaa, joten opi kokeiluistasi ja yritä uudestaan. Älä lannistu, jos et heti onnistu.